

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvenredni nedelji in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 80.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 12.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu štev. 12.632.

Večnaja pamjat, novinari!

Ko se pripravljamo, da z vso slovesnostjo proslavimo Vidov dan, veliki izhodni dan naše svobode, se polagajo v Beogradu zadnji kamni za grob duševne svobode jugoslovenskega naroda. Ko se ves jugoslovski narod poklanja spominu velikih borec Vidovega dne, ki so dali življenje za svobodo jugoslovenskega naroda, done iz Beograda besede poslanca Behmena: Večnaja pamjat, vam, novinari, ker s tiskovnim zakonom je konec vaše svobode.

Naš svobodomiseln narod, čegar zgodovina je ena sama grandiozna epizoda boja za svobodo, naš narod praznuje letos Vidov dan v znaku najbolj nesvobodoljubnih zakonov. Odkod to nasprotje, odkod ta dekadenca?

Prezdrav in premlad je naš narod, da bi se mogel izneveriti najsvetlejši svetlinji, ki jo je podedoval od svojih prednikov. Zato je naš narod svobodomiseln in svobodoljuben danes prav tako, kakor je bil od pamtveka. Ne, v našem narodu ni krivde, če se dvigajo nad Jugoslavijo kosovskih junakov reakcionarni zakoni in naš narod je brez greha, če je v državi Petra Mrkonjića pritisnjena svoboda k tlom.

Krivda leži na drugih, na onih, ki so se dvignili nad narod, ki so si pritiho-tapili narodno zaupanje zato, da ga oslepijo za njegove pravice. In da ne bi narod spoznal te prevare, da bi bil njegov pogled še bolj zasrt, zato reakcionarni zakoni, zato nesvobodomiseln tiskovni zakon.

Jasna ko beli dan je ta resnica in noben izgovor je ne zabriše, nobena sofistika je ne ovrže. Reakcionarni tiskovni zakon je sramota za jugoslovski narod in nikdar ni ta sramota tako vidna, ko na Vidov dan.

Nikdar pa nismo tudi tako trdno prepričani, ko ravno na Vidov dan, da bo ta sramota premagana. Zakaj v nepri-merno težjih, v nerazmerno obupnejših razmerah je živel naš narod, ko je prvič praznoval Vidov dan in vendar je zmagal. Njegova vera v pravico je bila močnejša od jekla nasprotnika, njegova ljubezen do narodne misli je bila silnejša, ko ves pritisk sovražnika in čeprav je bila pred osvoboditvijo Kalvarija smrti in trpljenja, je šel vseeno naš narod preko nje — v zarjo Vidovdanskih junakov, v svobodo.

In tako bo tudi sedaj! Zaman vsi reakcionarni zakoni, zaman vsa nasilja, sila svobodo ljubečega naroda bo strla v prah vse te ovire. Za svobodo, kupljeno z milijoni življenj, se jugoslovski narod ne bo dal opehariti!

Ni treba, da bi se vstajenje naroda in njegova zmaga izvršila že jutri. Vidov dan uči, da se blesteče zmage ne doseže naenkrat, da velika stvar rabi tudi veliko dela in še več požrtvovalnosti.

Nič zato, če domi danes svobodoljubnemu jugoslovenskemu narodu klic: večnaja pamjat, vam, ki branite svobodo besede. Pride čas, ko bo svobodna beseda vseeno ostala in pride doba, ko bo doživela svoboda tiska svoj triumf.

Tedaj pa večnaja pamjat vam, ki ste danes grobokopi svobode, tedaj gorje vam, ki ste onečastili Vidov dan! Ker kakor se ne da zatreti resnice, tako ne more nihče uteči pravici. Naj tudi ne nastopi naenkrat, enkrat pride vendar njena ura in tedaj gorje vam, ki ste krivi, da se na Vidov dan onečašča jugoslovensko ime z reakcionarnimi zakoni!

Pogajanja med radikali in radičevci.

VERIFIKACIJA RADIČEVSKIH MANDATOV. — SPORAZUM V GLAVNEM GOTOV.

Beograd, 27. junija. Pogajanja med radičevci in radikali, ki bi se morala pričeti včeraj, so odložena za danes. Verjetno ona oseba, kateri bo poverjeno po izvršeni verifikaciji mandatov HSS. Včeraj popoldne so bili delegati radikalne stranke g. Marko Trifković, Marko Gjuričić in Ljuba Živković pri Pašiću in so z njim dalj časa konferirali. Na konferenci so dobili delegati radikalne stranke potrebne instrukcije za pogajanja z radičevci. Ker je ta konferenca trajala pozno v noč in v tem tiči glavni razlog, je pričetek službenih pogajanj odgođen za danes.

Na današnji seji narodne skupščine bodo, kakor pričakujejo politični krogi, anketirani mandati verificirani brez debate. Nato se takoj pričnejo pogajanja med radikali in HSS glede definitivne rešitve hrvatskega vprašanja. V dobro obveščenih krogih, kakor tudi v vrstah onih, ki stoje zelo blizu obema strankama, trdijo, da bodo ta pogajanja bolj formalnega značaja, ker je v bistvu sporazum med radikali in radičevci že gotov. Izvršiti je samo redakcijo tega sporazuma, ki ga nato obe stranki podpišeta. Iz tega vzroka bodo imela pogajanja med radikali in radičevci, dasi, je še nekaj nujnih načelnih momentov, v glavnem tehnični značaj. Pri pogajanjih se bo poleg ostalega največ delalo na tem, kateri portfelji se dodelijo radičevcem in v kakem številu. Kar se tiče Pašićevih agend, ga bo v kabinetu nadomestoval Marko Trifković, ki vstopi v vlado kot minister brez portfelja in ki bo kot podpredsednik vlade vršil vse posle v Pašićevi odsotnosti. Aca Stanojević bo ver-

jetno ona oseba kateri bo poverjeno vodstvo stranke. Za predsednika skupščine bo v slučaju, da vstopi Marko Trifković v kabinet, imenovana nova oseba. O vsem tem se širijo v političnih krogih najrazličnejše kombinacije.

SAMOSTOJNI DEMOKRATI V SKRIPCIH.

Samostojni demokrati stoje vkljub pisanju njihovega tiska na stališču, da je najboljša, da stopijo z ugodno formulo v opozicijo. Vendar neka struja v SDS želi; da samostojni demokrati izstopijo iz vlade s posebno deklaracijo. Ta deklaracija naj bi vsebovala kritiko radikalno-radičevske politike, ki je škodljiva državnim interesom. Pribeževci in še nekoliko njegovih zaupnikov nočejo o deklaraciji ničesar slišati.

V dobroobveščenih radikalskih krogih trdijo, da bo v slučaju sestave nove RR-vlade prišlo do izstopa samostojnih demokratov. Prihodnji teden smatrajo vsi politični krogi za teden sestave RR-vlade. Kakor smemo sklepati po stanju stvari, ni nobenih ovir, da ne bi prišlo do tega. Situacija je bila včeraj tako ugodna, da se je splošno smatralo, da nikakor ni potrebno odlašati s sestavo RR-vlade do jeseni. Še manj pa bi bila v sedanjem času umestna homogena radikalna vlada.

REVIZIJA TISKOVNEGA ZAKONA.

Pod takimi avspicijami je zanimivo, da so včeraj radikalni krogi in celo nekateri ministri govorili, da bo skoraj gotovo tiskovni zakon revidiran in da bo vlada odstopila od njegovega izglasovanja pred letnimi počitnicami.

Seja skupščine.

Beograd, 27. junija. V finančnem odboru se je včeraj nadaljevala debata o dvanajstlinah. Prijavila sta se tudi govorinika vladne večine: Gavrilović in dr. Grgin. Gavrilović je večkrat kritikoval sam zakonski načrt. Hotel je dokazati v polemiki z dr. Veljkovićem, da je proračun v ravnotežju. Za njim je govoril Salih Baljić, ki je poudarjal, da o kakem štedenju sploh ne more biti govora. Iz proračuna se najbolje vidi politika vlade. Zakaj se nahajajo v dvanajstlinah tako visoki krediti za osebne izdatke? To je posledica neopravičenega reduciranja velikega števila uradnikov. Sedaj

imamo dvojni uradniški in penzionistovski kader. Kritikuje politiko vlade napram muslimanom v Bosni in Hercegovini.

Nato govori posl. Neudorfer proti preganjanju vestnih in sposobnih uradnikov ter proti nameščenju uradnikov brez kvalifikacije. Pledira za ukinjenje izvozne carine. Kulovec žigosa nezakonitosti, ki se vrše v Sloveniji na vseh poljih državne uprave. Pledira prav tako za ukinjenje carine. Ob 19.30 je bila seja zaključena. Prihodnja seja se vrši danes ob 17.

Vzrok grškega prevrata.

Beograd, 27. junija. Po radiogramih iz Aten so oficirji grške lige pred prevratom izdali memorandum ultimativnega značaja predsedniku republike Konduriotisu, v katerem zahtevajo: 1. Zasi-ljanje parlamenta, 2. ponovno oborožitev vojske z materijalom in municijo, 3. rešitev vprašanja beguncev, 4. zakon o zaščiti republike mora stopiti takoj v veljavo, 5. eksemplarično kaznovanje krivcev za dogodke v Mali Aziji, 6. obnova grško-jugoslovenske zveze na podlagi narodne suverenitete.

Beograd, 27. junija. Zunanje ministrstvo kakor tudi grško poslanstvo nista tekom včerajšnjega dne prejela nobenih novih poročil iz Grške. Izgleda, da so vse brzoglavne in telefonske zveze med Atenami in Solunom ter našo mejo pre-trgane.

Beograd, 27. junija. Vzrok vojnega

prevrata na Grškem tiči v nezadovoljstvu oficirjev, ki so prejšnji vladi zamerili, da je zapostavljala organizacijo vojske in razvoj prirodnega bogastva zemlje, zlasti pa, ker je v zunanji politiki doživljala vseskozi same neuspehe. Oficirji pa so ogorčeni tudi nad parlamentom, ki se je posvetil samo osebnim vprašanjem in ki ni bil dovolj pozoren na vojsko.

Parlamentarna večina pa s svoje strani trdi, da je gotovo ves narod za vlado, in da je potrebno, da se oficirji ne vmešavajo v politiko.

Pred prevratom je izdala vlada komunike, v katerem pravi, da ni nihče proti republikanski vladi in da je republika v nevarnosti od strani oficirjev. Oficirji se morajo ukloniti novi vladi, ki bo dovedla državo v normalno stanje. Izgleda, da je vlada Mihalokopulosa že sklenila,

podvzeti celo vrsto energičnih mer, s katerimi hoče preprečiti vsako vmešavanje grških oficirjev v politiko. Vojska na Grškem pa je danes boljša kot nekdanj in smatra, da je potreben njen vpliv v vseh vprašanjih zunanje in notranje politike.

Kritika notranjih razmer.

Beograd, 27. junija. Včeraj popoldne se je v zakonodajnem odboru nadaljevala diskusija o tiskovnem zakonu. Prvi je govoril Drljević (črnogorski federalist), ki je poudarjal, da novi reakcionarni tiskovni zakon ni ničesar drugega, kakor namera, da se hoče tisk staviti v službo korupcije in reakcije. Sprememba vidovdanske ustave je neobhodno potrebna za pravičen razvoj razmer v državi in sploh v vseh sestavnih delih države. Vidovdanska ustava je treba nadomestiti z drugo boljšo ustavo. Kakor vse izgleda, se je Beograd zarotil, da razširja razne lažnjive vesti o Črni gori iz prejšnjih let. V šolskih knjigah se falzificira zgodovina Črne gore. Dr. Žanić: »Ni ste vi sami; isto se godi tudi pri nas!« Drljević: Vem, danes je klevetnik proti Črni gori sam minister prosvete! Govornik čita nekatere odstavke iz knjige univ. prof. Stan. Stanojević, v katerih se omalovažuje zgodovina Črne gore. Isto je tudi z geografijo Marinkovića. Ne vem, v koliko je prosvetni minister mišljenja, da s takim postopanjem ustvarja jugoslovensko edinstvo. S takim postopanjem se vzbuja le mržnja med poedinimi sestavnimi deli države. Jugoslavija ne sme postati grobnica vseh dosedanjih tradicij, ampak sinteza vseh tradicij in idej iz preteklosti.

Nato je govoril še dr. Lorković, ki samo resumira vse to, kar so poudarjali njegovi predgovorniki. Pritožuje se nad tem, da se ni oglasil k besedi nihče od vladne večine, ker se tako odvzame opoziciji pravica kritikovati vladno večino. Seja je bila nato prekinjena. Prihodnja seja se vrši danes popoldne ob 17. uri.

OSTRA NOTA BOLGARSKI VLADI.

Beograd, 27. junija. Konferenca poslanikov je izročila bolgarski vladi ostró noto, v kateri protestira radi pisanja bolgarskega tiska in radi objavljenih tendenc bolgarske vlade, da v slučaju potrebe pozove pod orožje vojsko brez prèdhodne odobritve poslaniške konference. Nota opozarja bolgarsko vlado na težke in nedogledne posledice, katere more imeti ta stvar.

KONVENCIJA O ŽELEZNIH VRATIH.

Beograd, 27. junija. Včeraj sta se sestali k seji naša in rumunska delegacija. Podpisana je bila posebna konvencija o prometu pri železnih vratih.

SESTANEK CARISTOV.

Moskva, 27. junija. Varšavski listi poročajo iz Pariza, da so tja dospeli generali carske armade Vrangel, Denikin in drugi na antirevolucionarni kongres, na katerem bodo med drugim sklepali tudi o novih akcijah proti sovjetski vladi.

OBSODBE NA BOLGARSKEM.

Sofija, 27. junija. Nevzdržno stanje na Bolgarskem se nadaljuje. Sleherni dan prinese več smrtnih obsodb. Med drugimi je bilo obsojenih tudi več članov komunistične mladinske organizacije.

J. K.

Kosovo.

NA VIDOVDAN.

Vidov dan je dan živih in mrtvih.

V naših narodnih pesmih se pravi o tem skrivnostnem dnevu, da skozi noč bleste jutranje zarje in se tako umirajoči dan preliva v ostajajočega.

Vidovdan je misterij smrti in življenja.

Življenje, ki je ugasnilo, se je skozi noč prelilo v novo, mlado jutro.

Narodu, ki živi lastno življenje in prisluskuje večnim zakonom, je ves obstoj na zemlji, kjer živi, zapisan smrti.

In simbol našega Vidovdana je Kosovo. Tam je umrl dan, a skozi noč so sipale jutranje zarje svoje plamene. Človek jih je slutil, preden je videl novo sonce. Kosovo je simbol in poslanstvo srbske rane.

Kaj nam govori noč na Kosovem, ko vstajajo duhovi umrlega dne. Odkod in kje so nove zarje?

Čudežno leži ta ravan, srce teh zelenj. Skozi ozko sotesko, visoko med skalami, pod katerimi šumi Lepenac, hiteč proti jugu do Vardarja, se vije pot proti Kosovu. Tam gori na vrhu Kačanikskale počiva legendarni Musa Kesedija, s katerim se je boril kraljevič Marko, predstavitelj neumrle sile in moči v podjarmljenem narodu. Po dolgem boju ga je zmagal in Musin grob samuje ob vhodu na Kosovo.

Soteska se odpre in pred našimi očmi se razgrne morje zemlje, ravne kot dlan, na kateri so nalahno vznemirjeni valovi. Na jugu stoji bela šar planina, njeni grebeni se ponizujejo in obdajajo v širokih lokih Kosovo. Kamor zdrsi oko, zemlja in zemlja. Po njej se vije pot med pravljicami, ko je bila zemeljska slava še mogočna.

Blizu Uroševca leže razvaline Nerodimlja, nekot carski dom in prestolnica Nemanjičev, kamor so se zatekali po burnih dneh, v katerih so gradili državo. Nad mrtvim kamenjem blesti žar mrtve družine. Tukaj je umiral podjetni in slavni Milutin, na tem mestu je izdihnil nežni Uroš, zadnji potomec silne družine. Pesem pravi o njem, da je imel tako blede lice, da se ni vedelo, kdaj se je rodil in kdaj mu je zastalo srce.

V Lirijan pelje pot, tja, kjer molči najstarejša cerkev na Kosovem, zadužbina Nemanjičev.

Kdo so tiste ponosne sence, ki so obstale v bežečem trenutku na hrstu zemeljskega vala na Gazi-Mestanu?

Tam ne morejo spati Lazarjevi konjeniki, ki še vedno v daljo upirajo oči.

Nedaleč od njih trohne Muratove kosti. Pod nizkim svodom je katafalk, pregrnjen s črnim baržunom. Nad glavo turban, pred katerim so se klanjali narodi. Večni mir diha okrog tulteta. Korani leže zaprti, nihče ne prebira molitev. Odmev iz doli strašne smrti je ta grob, ki pa ne more oživeti v tej zemlji in je zaprt globoko v zemlji pod marmornim. Duh trohnebe plava nad njim.

Snetan in mrtev, ne more odpreti oči, da bi pogledal tja proti Zvečanu, izpod katerih sten je njegova vojska planila na Kosovo. Nad tistimi otožnimi in mračnimi Zvečanskimi stenami stoje zidovi, prav tako mrtvi kot tulbe in med njimi tiplje, tiplje oslepljeni Štefan Dečanski.

Zadaj za Prištino, kjer se belijo minareti, se je zemlja vzvalovila. Ko val proti jugu upade, zraste iz tal Gračanica. Tako varna je v noči, kakor bi se oblak spustil z neba in bi počival na zemlji. Narodna pesem pa jo primerja s cesarsko krono.

V enem izmed najlepših koticov Kosova stoji, kamor ne sežejo niti kosovski vetrovi. Oreh in topole jo zagrinjajo z zelenjem, v njenih kupolah in stenah vlada sladka harmonija in narod trdi, pogled nanjo ozdravlja bolnika.

Gračanica je duša Kosova.

Zgraditi jo je dal nemirni Milutinov duh, kateri ni našel pokoja na zemlji. Odršenje svoje je hotel izpolniti z njo.

Visoka je, a ozki prostori, ustvarjeni za najglobljo pobožnost.

Po stenah je živopisec risal podobo za podobo. Skoro vsa družina Nemanjičev gleda na nas. Resni in žalostni so njih obrazi. Toda arnavtovo sovraštvo ni ugasnilo pred njimi. V divjem besu jim je iztaknil oči. Edino pred podobo nesrečne Jelene, Milutinove matere, ki je tolikanj trpela za svoja sinova, mu je omahnila roka. Osupljena je podoba prekrasne Simonide, Milutinove žene, toda arnavtov nož ji ni izbrisal nebeške lepote. Čeprav ni oči, se ti vendar zdi, da te gledajo in odpuščajo skrunilec.

Na desni strani je sveti grob. Tam je ležal Lazar, dokler ga niso prenesli v Ravanico.

Gračanica je simbol srbske cerkve. Na njenih tleh je klečal Lazar pred bojem in na tisto kamenje je curljala kri, ko so ga prinesli iz boja.

Tam krog Gračanice pa tava Kosovka devojka in išče Zvečan, koga bi napojila s hladno vodo, ona je pesem, ki je zajela iz preteklosti in daje bodočim rodovom.

Ta pesem in Gračanica so zarje novega dne. One so skozi sužensko noč spojile preteklost s sedanostjo.

Ko se je razgrnil nad Kosovem novi dan, je ležala zemlja pod solncem gola in pusta, človek na njej ni vedel ne kod, ne kam.

Nekoč je bilo Kosovo žitnica srbskih zemelj. Tedaj so se dvigali na njej ponosni carski gradovi. Sedaj je vse izbrisano, le razvaline govore o tihni noči. Nov rod je prišel, reven in s praznimi rokami. Toda v tem rodu živi Nemanjičev duh, silni in ustvarjalni. In prišel je graditi znova, od tal, kajti zemlja je skoro prazna in deviška.

Ze lega Kosova je simbolična. Na njej se sever pretoči na jug. Zdi se, da bi je na njem srce, kajti ena žila vodi vode na sever, druga na jug. Tako pošilja srce svojo kri na obe strani.

Veliko je trpelo od tistih dni, ko so se Turki pričeli razlivati po plodni ravnini. Potem so krdela divjih Arnavtov prstila in plenila. Goreli so domovi, gorela polja in narod je obupaval. Arnavtski nož ni poznal usmiljenja. Pred njim sta hodila strah in trepet.

Zdaj se je narod oddahnil. Komaj da veruje v svobodo. In vendar je nekaj skrivnostnega nad to zemljo.

Cepprav razvaline čez dan utonejo v zemlji ter izginevajo sence, se vendar zdi, da plava nad žitimi in zelenimi pašniki tajinstvena groza, ki brani ljudem, da bi se dotaknili zemlje. Pravijo, da jo ljudstvo čuti in sluti. Toda to je le hipna sila.

Zemlja zahteva življenje.

Različna ljudstva so ostala na Kosovu. Turki se selijo. Za to zemljo so umrli, ne zanimajo se zanjo. Le z visokih prištinskih minaretov se oglašajo mistična mujezinova molitve: »Allah il-Allah!« Niso besede, le melodija narašča in pada. Prečudna, strastna in mistična je ta molitev, kakor bi gorela v njej vsa groza Mohamedove vere. Obenem pa tako žalostna, da sliči vodi, ki teče iz življenja v smrt.

Po postajah prosjačijo ciganski otroci. Z neverjetno komedijo se ponizujejo pred človekom, da ga postane sram zaradi človečnosti. Cigan ne dela, on poje in prosjači. Kakšna je razlika med njim in srbsko dečo, ki prodaja okrepčila, da služi denar. Bistre in ponosne so oči teh malčkov in z veliko radostjo pripovedujejo, da znajo že brati in pisati. Veselje nad življenjem veje iz njihovih obrazov.

Pa kaj veš, na katerih ramenih bo slonelo novo življenje.

Visoki, plavalasi kmetje pripovedujejo, da imajo v Lipljanu štirirazrednico. Na lastne stroške so pričeli graditi osemrazrednico. Vsak mora prispevati. Stariši se uče od dece. Po vsem Kosovu grade šole. V vsaki vasi hočejo zgraditi cerkev po vzoru Gračanice. Nad petdeset jih mislijo postaviti.

Z Arnavti in Turki žive zdaj v mirni soseščini. V prvih časih se Arnavti niso brigali za šole. Da, rajše se je izselil, kot bi dal otroka v šolo. Toda v poslednjem letu so že zaprosili za šolo. Čeprav se še vedno selijo, edini slučaj pri Arnavtih, se ponekod že mešajo s Srbi. Počasi pa se razumevajo z novo dobo.

Kosovsko okrožje šteje danes nad devetstisoč šoloobiskujočih otrok.

Domačini imajo pestre noše in lepe vezonine.

Med nje so prišli kolonisti. Črnogorci, Ličani, Primorci, Sremci, vse se je podalo na delo. Prva leta, odkar niso pridelali lastnega semena, je delo trdo in neusmiljeno. Nekateri niso zmogli. Drugi so prišli do blagostanja. En sam kmet iz lipljanske okolice je lansko leto naložil trideset voz žita. Hiše kolonistov so pokrite z rdečo opeko, obdane s sadnimi vrtovi, po katerih stoje čebelnjaki, vodnjaki dajo svežo čisto vodo.

Komaj so razorali zemljo, že se porajajo novi načrti. Zgraditi nameravajo sladkorne tovarne, da prisilijo k delu tudi cigane in Arnavta.

Česa čaka Kosovo?

Stroja. Za roke je preveč dela. Zemlja je vstvarjena za stroj. Kadar bodo pričeli prhati po gladkih tleh, bo žitnica iz srednjega veka oživela.

Kosovo čaka živine, goveda, tovarne, vzornih kmetij in takih šol, čaka vodnih naprav. Narodna sila in moč sta nam porok, da se bo v desetletjih rodilo blagostanje, ki bo stotisočim radodarnim odpiralo srce.

Kdor je videl to zemljo, kjer je življenje takorek izbrisalo vso preteklost in je bral načrte Kosovanov za šole, cerkve, bolnice, tovarne, železnice in ceste, ta ve, da vstaja na golih tleh mlada, sveža kultura, ki bo oplodila bodoča stoletja.

Radost, ki se iskri v otrokovih očeh, ko pripoveduje, da zna brati in pisati, ponos, ki odseva iz oči kolonista, kadar si postavi hišico in zorje zemljo, vera, ki je tisoč načrtov rodila za delo v bodočnosti, vse to nam razodeva kosovsko devojko, ki vidno napaja duše. Njen napoj je delo, vera in brezmejna radost nad življenjem.

Ta njen napoj je simbol Kosova, našega Vidovdana.

Vsa dežela

je polna hvale o okusnosti, tečnosti in redilnosti testenin »PEKATELE«. Tovarna izdeluje najrazličnejše vrste za juho in prikuho. Izberite si pri Vašem trgovcu, kar Vam ugaja!

preduje. Tako se doznava, da so se že vsi važnejši faktorji, ki imajo o tem odločevati, izjavili za sporazum. Stavljeno je celo g. Pašiću formalen predlog, da odredi delegate, ki se bodo pogajali z radičevci in g. Pašić je ta predlog usvojil. Na vsak način pa bodo delegati odrejeni pred Pašićevim odhodom na odhiti. Zelo mogoče je, da bo sporazum dosežen še v tej seziji skupščine, ni pa verjetno, da bi bil takoj tudi realiziran. V podrobnostih bi se pričel sporazum izvajati šele na jesen. Do tedaj bi ostala vlada Pašić-Pribičević, če ne bi posebne potrebe po-

vzročile rekonstrukcijo vlade in postavitve homogene radikalne vlade. — Opozorjamo, da piše to »Vreme« od četrtka in da so njegove napovedi točno izvršile, ker oficielna pogajanja med radikali in HSS so se že pričela.

Tako so vsi vodilni srbski listi v službi sporazuma.

Naj bo jugoslovanskemu narodu prihranjena sramota, da bi se na Vidov dan spominjali onih slovenskih listov, ki pišejo proti sporazumu.

Po fašistovskem kongresu.

Opozicija rimske zbornice je nekoliko iznenadena. Ne morda radi mirnega in monotonega poteka fašistovskega kongresa, marveč radi odločnih izjav voditelja fašistov, Mussolinija. »Pred 1. 1848 so bile državne institucije absolutistične, po 1. 1848. so se prilagodile liberalizmu, sedaj pa morajo postati fašistovske.« to so bile besede rimskega vojvode, ki jih je izpolnil s svojo teorijo, da smatra nasilje za bolj moralno, nego kompromise, ako izvira iz ideje, ne pa iz nizkotnih računov in interesov.

Za opozicijo značijo te besede brezobzirni boj in odklonitev vsakršnega kompromisa. Pred letom dni je bil položaj nekoliko drugačen. Umor poslanca Matteottija, ki je bil zasnovan od odgovornih fašistovskih pravnikov, je imel za posledico simpatije širokih plasti naroda do zadržanja opozicijonalcov, ki so ta dogodek izrabili, da so pred vsem svetom dokazali gnulob, ki vlada v fašistovskih vrstah. Mussolini se je svojega tedanjega prekarnega položaja dobro zavedal in se je pokazal napram opoziciji zelo popustljiva. In morda bi bilo prav, ko bi skušala tedaj opozicija doseči, kar se je v danih razmerah doseglo dalo. V precejšnjevanju svoje moči pa je odločno zahtevala Mussolinijev odstop, na katerega pa on hotel in tudi ni mogel pristati, ako ni hotel uničiti samega sebe.

Tedaj je Mussolini že kolebal med stremljenji fašizma in načelom državljanske svobode. V enem letu se je marsikaj spremenilo. Struja brezobzirnega nasilja v fašistovski stranki, njej na čelu glavni tajnik Farinacci, je pridobivala vedno več pristašev in njeno stališče je zmagovalo tudi na zadnjem fašistovskem kongresu. Prej kolebajoči Mussolini si je osvojil njihovo stališče in to z vsem povdorkom povedal urbi et orbi.

Italijanska država naj postane fašistovska organizacija, kar pomeni isto, kakor, da se je

opozicija naenkrat znašla izven države, izven obstoječega prava. To Mussolinijevu intransigentnost je lahko razumeti, ako pomislimo, da je v narodu že obledel spomin na Matteottijev umor, da je poleg milice v rokah fašistov tudi vojska, ki se je dolgo branila postati fašistovski hlapec. Uradništvo je na milost in nemilost izročeno vladi in rimski parlament je v marsičem zakonitim potom uveljavil stremljenje fašistov. Uradniški zakon je »reformiran« popolnoma v interesu fašistovske stranke. Vsak uradnik, ki se ne strinja s politiko vladajoče stranke, je lahko takoj odpuščen iz službe. Sam pravosodni minister je ta reakcionarni zakon utemeljeval s tem, da je to neobhodno potrebno, ako se hoče državo »pofašistiti«, kajti današnji režim v Italiji ni po mnenju tega ministra navadna vlada, marveč »vrhovna suverena oblast Italije«. Tudi tiskovni zakon, za katerega se je Mussoliniju tako mudilo, je popolnoma prirojen v interesu stranke.

Umevno je, da je v takih razmerah povsem nemogoče govoriti o kakikoli demokraciji. Italija se nahaja v revolucionarni dobi, ni pa zaenkrat mogoče prorokovati posledic te revolucije.

So pa v Italiji politiki, ki vidijo v zadnjih političnih dogodkih velikopotezni načrt predsednika Mussolinija. Po njihovem mnenju hoče Mussolini napraviti enkrat za vedno konec razdrapanim političnim razmeram v Italiji. Mussolini si je baje postavil za svoj cilj izzvati po angleškem vzorcu tri velike stranke: konservativno, liberalno in delavsko stranko.

Nočemo raziskovati upravičenosti takih domnev, naglasiti hočemo rajši, da preživlja italijanski narod težko krizo, iz katere pa se bo nekega dne vsled svojega viharnega značaja rešil, če ne prej, vsaj tedaj, ko doseže fašistovska zvezda svojo kulminacijsko točko in se prične nagibati k zatonu.

Politične vesti.

— Namestnik gospoda Pašića. Mladinsko popoldansko glasilo je smatralo za potrebno, da je tudi v tem vprašanju pokazalo svojo modrost. Pravi, da je imenovan za namestnika g. Pašića Marko Gjuričić in da ne more biti niti govora o tem, da bi bil imenovan nekak direktorij, ki bi nadomestoval g. Pašića. Temu nasproti bodi ugotovljeno, da radikalni se nimajo te naivne navade, da bi javno predstavljali najožji krog, ki je za politiko stranke merodajen. Take stvari bi obelšal na veliki zvon pač edinole »Slovenski Narod«.

— Nov sovjetski poslanik na Dunaju. Predsedstvo osrednjega izvrševalnega odbora v Moskvi je odpočkalno dunajskega sovjetskega poslanika Joffea in na njegovo mesto imenovalo Bersina.

— Deklaracija nove belgijske vlade. V obeh belgijskih zbornicah je bila te dni prečitana deklaracija nove belgijske vlade. Deklaracija naglašja v glavnem, da želi vlada vzdržati prijateljske stike z zavezniki državam. Belgija ni nikdar zasledovala drugih ciljev, razen dosege pravične odškodnine in zafajčenja lastne varnosti. Tudi nova vlada bo vztrajala na stališču, izraženem v formuli: razsodišče, varnost in razorožitev. Po vzgledu drugih industrijskih držav bo tudi nova vlada ratificirala washingtonsko konvencijo in pogodbo o osemurnem delavniku. Nadalje predloži vlada zbornici dve mednarodni pogodbi in namerava doseči proračunski ravnotežje. Liberalci se soglasno sklenili glasovati za nezaupnico, za nezaupnico bo glasovalo tudi 10 poslancev katoliške desnice.

— Delavsko gibanje na Angleskem. V dveh največjih angleških industrijskih taborih železničarjev in rudarjev se je polastilo delavstva veliko nezadovoljstvo, ker se je raznesla vest, da nameravajo delodajalci podaljšati delovni čas za eno uro. V rudnikih traja po dosedanjim pogodbam delovni dan 7 ur. Ta pogodba pa ugasne tekom poletja in treba bo novih pogajanj. Zastopniki delavstva so izjavili, da o kakem takim predlogu sploh ne razpravljajo. Ministrski predsednik je izjavil Macdonaldu, da ne obstoja zaenkrat noben razlog za razburjenje, in da bo vlada intervenirala v najskrajnejšem slučaju.

— Trockij. Po poročilih agenture »Cepce« se Trockij še ni pričel aktivno udeleževati v politiki. Trockij samo še opazuje in čaka, da pride njegov čas. Da pa ostane masi v svezem spominu, se udeležuje časnikarsko, toda samo o stvareh, kjer ne more priti v nasprotje z vodilnimi ljudmi sovjetov. Tako

je priobčil Trockij več člankov v »Pravdici« in v »Izvestijah« o kitajskih dogodkih. Dalje je začel Trockij živo propagirati elektrifikacijo SSSR. V ta namen priporoča Trockij znižanje cen za vse elektrotehnične izdelke, da bi se tako mogla elektrifikacija Rusije tem lažje propagirati.

— Položaj v Kini stalno bolj napet. Po poslednjih londonskih vesteh se položaj na Kitajskem stalno slabša. Zlasti se s strahom pričakuje veliki nacionalni praznik, ko se vrše »slavnosti zmajev«. Tedaj pride sigurno do velikih demonstracij po vsej Kitajski. — Iz Kantona so na povelje ameriškega konzula odšli že vsi Amerikanci. V Pekingju se stavka hitro širi. Tudi 500 evropskih žen in otrok je odpotovalo iz Kantona. V mesto je odpelala ameriška topovska ladja. Tudi z Amou prihajajo vesti o naraščajoči agitaciji kitajskih študentov proti tujcem. Britanski, ameriški in japonski konzuli so zaprosili svoje vlade, da odpeljejo v Amou bojne ladje. Parniki so vedno pripravljeni, da odpeljejo žene in otroke. Britanski generalni konzul v Kantonu je v ostri noti opozoril kantonsko vladu, da bo vsak poskus vdreti v evropski del mesta zamorjen z obo-roženo močjo.

— Važna konferenca v Moskvi. Moskovski listi napovedujejo prihod sovjetskega poslanika v Parizu Krasina, londonskega poslanika Rakovskega in berlinskega poslanika Krestinskega, ki se sestanejo v Moskvi s Čičerinom v svrhu razpravljanja o mednarodnih problemih. Z ozirom na dogodke na daljnem vzhodu in na razna druga vprašanja, ki so v zvezi z garancijskim paktom, pripi-sujejo moskovski diplomatični krogi temu sestanku velik pomen.

Dopis.

Zagorje ob Savi. Obšinske volitve se bodo vršile dne 6. septembra. Opažati je mrzlično priprave raznih strank. Bolje bi bilo misliti na gospodarsko konsolidacijo vseh davkoplačevalcev, nego na strankarsko razcep-ljenost, kajti le v slogi je moč. To v premislek prizadetim, da ne bo prepozno.

RAZSTAVA BRATA DOBROVIČA, DOLINAR, KOS

se definitivno zaključil v četrtek 2. julija. Zadnje vodstvo po razstavi je v ponedeljek 30. junija. — N. G.

Beograjski listi za sporazum.

»Politika« piše: Kljub trdovratnemu zagotavljanju samostojnih demokratov, da ne bo nič s sporazumom, trde radikali še naprej, da je vprašanje sporazuma na najboljšem potu in da je njegova rešitev samo vprašanje časa. Včeraj se je tudi že trdilo, da bodo takoj imenovani delegati za vodstvo oficielnih pogajanj. (To se je zgodilo. Op. ured.) Kar se tiče vstopa radičevcev v vlado, ni še to vprašanje popolnoma razčišče-no. Je pa mnogo znakov, da se je g. Pašić odločil, da odloži to vprašanje do jeseni.

»Samouprava«, glavno glasilo radikalov, pa piše: Gg. Davidović, Korošec in Spaho se

trudijo z vsemi sredstvi, da onemogočijo naravni in logični sporazum med radikalno stranko in radičevci. Ta sporazum, na katerem se dela in od katerega mora imeti država in narod trajno korist... In v daljnji polemiki pravi »Samouprava«, da ves narod pričakuje, da bo politika sporazuma kronana z uspehom.

»Vreme« o sporazumu. Poloficielno radikalno glasilo, »Vreme«, piše o sporazumu sledeče: Čeprav je vsled Pašićeve bolezni potek radikalno-radičevskih pogajanj malo zastal, je vendar vse polno znakov, vsled katerih se more reči, da sporazum vidno na-

„Slovenski Narod“ pred Stolum sedmorice.

Svoječasno smo poročali, da je bil »Slov. Narod« na tožbo gg. Jelčina ml in dr. Ravniharja pred deželnim sodiščem v Ljubljani obsojen radi skrajno nesramne pisave »glasila slovenske inteligence« po skupščinskih volitvah. Pisal je o izdajalskih Jelčincovih, da vse ljubljansko trgovstvo žigosa izdajalsko postopanje g. Jelčina, da obsoja postopanje g. Jelčina kot izdajalce interesov ljubljanskih trgovskih krogov. O dr. Ravniharju pa, da je pometati ljubljano izdajalskih in arivističnih mandatolovcev, ki se skrivajo za »napredniki«, v resnici lažnapredniki ter klerikalnimi priganjaji dr. Ravniharjev, dr. Ravniharjev ter narodno - socijalističnih frakcij, da je obsoditi tiste žalostne figure, ki so zgolj iz osebnih motivov izdali napredno stvar in izročili Ljubljano klerikalnem.

Obtoženi urednik se je zagovarjal edino s tem, češ, da članka ni bil čital pred natisom. Na razpravi je njegov zagovornik skušal na-

stopiti nek takšen dokaz resnice, ki ga pa ni mogel konkretizirati. Deželno sodišče je zagovornikov predlog zavrnilo ter obsodilo odg. urednika na 1000 Din globe, na plačilo vseh stroškov ter v objavo razsodbe najkasneje v drugi številki »Slov. Naroda« po pravomočnosti sodbe na prvi strani.

Proti tej sodbi je vložil odgovorni urednik po svojem zagovorniku ničnostno pritožbo na Stal sedmorice v Zagrebu. Najvišje sodišče je pritožbo v vseh točkah kot neutemeljeno in nezakonito izvedeno zavrnilo ter potrdilo prvo sodbo. Glede predlaganja dokaza resnice pravi sodišče, da je prvo sodišče po pravici odbilo tako nedoločen predlog, ko obtoženec v pogledu dokazovanja resnice ni niti navajal posebnih dejstev, katera naj bi priče potrdile.

»Slov. Narod« je dobil lekcijo, ki jo je zaslužil.

Radiofonija.

VIII.

Moja dva aparata. — Razno.

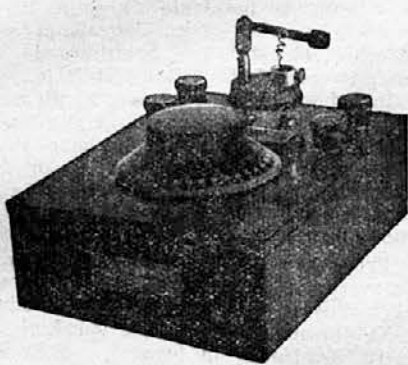
Na Dunaju, 24. junija.

Čujem, da sem raznim čitateljem zelo vstregel s svojimi praktičnimi nasveti, prejel sem tudi sedem pism s raznimi vprašanji. Ne morem vsakomur odgovorjati in na vsako vprašanje, kar bi mogel storiti le praktičen strokovnjak. V kolikor morem, sem deloma že storil in še — storim; opozarjam torej interesovane čitatelje na ta in bodoče moje dopise, kajti: vsak dan nam prinese kaj novega. Tovarne se že kar boje vsakdanjih novosti in — novih patentov. Ob nedeljskih se malce oddahnejo, ker ob nedeljskih patentni uradi ne poslujejo. Ne šalim se, to je dobesedno resnica! Zato tudi ne zmanjka gradiva, ki mora živo zanimati vsakega amaterja in tistega, ki hoče amater šele postati. — In takih je v Jugoslaviji gotovo — tristo tisoč. Tudi tega ne pretiravam. Ako je le na Dunaju uradom prijavljenih aparatov že čez 160.000, ki plačujejo družbi Ruwag (Radio Wien A. G.) mesečno čez 3200 milijonov kron ali okroglo 3 milijone dinarjev in je gotovo vsaj toliko Schwarzhörer, potem pač ne bo število 300 tisoč preveliko za mnogo večje Jugoslavijo. In ko bodo naročene oddajne ali pošiljalne postaje poslovne, boste videli, kako neverjetno hitro bo rastlo število amaterjev. Kdor sam enkrat vidi in — sliši, ne bo dal miru, dokler ne bo imel aparata v hiši. — V Londonu, New Yorku je že več aparatov nego človeških glav! Ali boste torej verjeli? Čital sem to v resnih listih. Mnogo je amaterjev, ki imajo po več aparatov: raznih sistemov in za razne potrebe, ki so že naravnani za različne postaje po svetu. Amater kar pretika ročice, pa sliši zdaj poročila z Eifflovega stolpa, zdaj čisto glaseči se Rim, pa zopet London itd. Človeka pretresa kar radostno presenečenje, ko se naenkrat začuti, n. pr. sredi največje londonske koncertne dvorane, kakor da sedi tamkaj z razprtimi očmi. Sliši vse, čuti šumenje in vrvenje ali grobno tišino po dvorani, čuti, da se nahaja v ogromnem prostoru z izborna akustiko, — samo ničesar ne vidi, ker je tema okoli njega! Eto čudež vseh čudežev, ki nam jih je pričarala ta epohalna iznajdba človeškega duha, kateri je prodrl v doslej nikdar domnevane skrivnosti narodnih sil.

Ako je n. pr. na Dunaju že pol ducata tedenskih revij z ogromno naklado, nekaj čisto strokovnih listov, ako morajo vsi dnevniki listi prinášati dobro verjevane priloge ali cele predale o radiofoniji, ako je tu že čez 50 društev in ne vem koliko klubov, — potem pač smemo sklepati, da tudi v Jugoslavijo prihaja doba, ko bo moral vsak časopis vsak dan posvečati dovoljno prostora za svoje radio-

amaterje. In vsled tega sem pričel s to serijo dopisov, ki jih bom nadaljeval, ker sem prepričan, da bom imel čedalje več vernih čitateljev.

Da pišem vse le po paznem učenju in zlasti po lastnih izkušnjah, naj danes pokažem svoja dva aparata, da ž njima nazorno pred- oim, kako prihaja ta čudež na naša ušesa. Evo najprej moj prvi aparat, s katerim sem pričel prodirati v globine te tajinstvene iznajdbe. — To je moj mali aparat:

Broadcasting D. W. (Dunaj V., Bräuhäusg. 6).

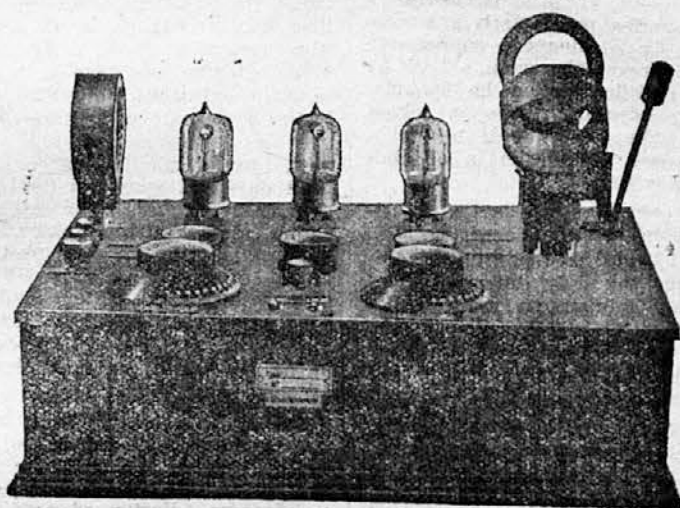
Lična škatljica 115 x 150 x 48 mm iz mahagoni, plošča iz poliranega trdega gumija; teža 410 gramov; lovi valove 350 do 1200 m.

Levi zgornji vijak je za anteno (ki more biti le žična mreža kovinskega posteljnjaka ali strune glasovirja. Najboljša antena je pa kolikor mogoče visoka nad hišo ali med vrhovi dreves — 30 m dolga bakrena žica 2 mm); levi drugi vijak je za stik z zemljo (najboljše od vodovodne cevi ali ročaja). Desna vijaka sta za telefonsko slušalo. — Med vijaki zgoraj na sredi je — detektor, srce aparata. Prečica je na vse strani gibljiva; na njej je pritrdjena iglica iz (najbolje) srebrne ali bakrene žice; mala spirala, kakor na sliki, je najboljši stik s kristalom, ki je temno privit zdolaj v poncvi. Kristalov je danes že nešteto v prometu, dobrot pa je jako različna. — Elektromagnetiske valove lovi ali »iztipka« antena (antenna je latinski tipka metulja, s katero izbira hrano; tudi ta antena izbira valove, ki jih ti hočeš imeti!) in jih pošilja dalje skozi kristal, kjer se zopet spreminjajo v glasne valove, ki gredo preko srebrne igle v slušalo, kjer vzbujajo tresenje membrane in s tem tresenje zraka na popolnoma enak način, kakor se je tresla membrana mikrofona v pošiljalni postaji, — zato slišiš govor, petje itd. — Pod detektorjem

vidiš kondenzator ali varijometer s stopnjami 0—180. Ako je igla rahlo nastavljena na kristalu, točič kondenzator in — iščeš pošiljalno postajo. Skoro vsak aparat se oglasi pri drugačni stopnji, kajti to zavisi od tvoje antene, od lege, od vremena, od energije pošiljalca itd. Ti aparati so navadno le za domačo rabo v okrožju do 30 km, včasih tudi do 50 km in več. Ako se pa obistini vest, ki jo je objavil list »The Wireless Age«, tedaj bo mogoče slišati pošiljalne postaje do 450 km oddaljene, torej nekako Ljubljana—Dunaj. Francoz Filiks Thuar je iznašel tak kristal iz železnega silicija.

Detektorski aparati zadoščajo za domačo postajo. So jako preprosti. Poleg tega, kar vidiš, je samo še določeno število metrov žice, ovite na poseben način. Oblika je zelo različna. Imamo že take aparate v ročaju dežnika, palice, v tobačni pipici, čisto majhne igrače so to, ali slišiš.

Kdor hoče poslušati oddaljene postaje, si mora pač omisliti aparat višje potence — takozvani cevkaški aparat, ki so danes od ene do deset in večcevkaški. — Najobičajnejši so trocevkaški aparati, ki morejo v Evropi zadoščati najbolj pretencijskim amaterjem. Moj aparat je tak-le:

Broadcasting tip RR 3.

Mahagoni škatlja 375 x 268 x 100 mm, teža 3 kg, za valove 250 do 3000 m in v daljavo 2000 km (ako je pošiljalec 5 km; pri 1.5 km moreš doseči oddaljenost do 1500 km).

V škatlji je vse prepreženo z žico po gotovem sistemu, to za nas ni važno. Kdor bi to delal sam, dobi s kupljenimi predmeti tudi načrt. — Od tega, kar vidiš, so glavno one tri žarnice (cevke), in od teh je glavna srednja (audion), desna je ojačevalec nižje frekvence, leva deluje kot visoka frekvence. Okrogle ploščice pred cevkami so prižigalci in regulatorji. Goreti morata srednja in desna cevka, leva pa potrebi še ojači. Spreddaj sta dva kondenzatorja. Z desnim iščeš valove, a z levim določiš jakost po volji. Trije obročki (špule) imajo vsaka drugačno dolžino ovite žice; za vse potrebe zadošča 12 različnih obročev, ki jih je treba preminjati po dolžini valov tiste postaje, ki jo iščeš. Zato je posebna tabela. Prvi obroč na desni ima ročico, s katero je premikaš celo doli do plošče. To je priprava »Rückkoppler«, od drugega obroča do plošče in nazaj je najobi-

čajnejše šumenje, ki navadno jako moti. — Za telefonska slušala so na dveh mestih 4 luknjice; slušal moreš potem zapored pritisniti več. Trije vijaki na levi so za anteno in zvezo z zemljo. Jaz za običajno rabo pritaknem »zemljo« za anteno in dovolj je, slišim izborna brez antene. Da čuje se dovoljno celo brez antene in zemlje, ali tudi ako pritaknem zemljo, a za kovinski del pod vijakom antene — primeš s prstom. Človek sam je dobra antena. Torej tvoje delo lovi valove iz eterja, oddaja jih v aparat in ti potem slišiš čudo!

Poleg tega aparata je treba še anodne baterije in akumulator. Kako in zakaj sem si jaz izbral cevke in anodno baterijo Kremetzký in akumulator »Sirius« inž. Rob. Feilendorfa, sem že povedal. In pogodil sem izvrstno, da sem hvaležen morem, katerih izkušnje in spise sem izkoristil. Kdor me bo posnemal, bo enako zadovoljen in hvaležen slučaju, da so mu prišli moji dopisi pred oči. — V svojih bogatih izkušnjah pa o pri- liki kaj več. A. G.

Nemška sodba o našem gospodarstvu.

Ugledna avstrijska revija »Der österr. Volkswirt« piše v svoji zadnji številki o našem gospodarskem položaju sledeče:

»Gospodarsko leto 1924/25 je bilo za jugoslovensko kmetijstvo rekordno leto. Žetev pšenice je bila sicer pod povprečjem, zato pa je bila eksorbitantna (pretirano visoka) in se gibala med 400 in 500 dinarji, ali na podlagi povprečnega dinarjevega tečaja na evropskih borzah od 38 do 43 zlatih frankov, cena, ki ni bila dosežena niti v letih lakote. Isto velja za koruzo (180 do 215 dinarjev, odnosno 15 do 17 zlatih frankov), pri čemer je bila žetev koruze tako dobra, kakor že ne desetletja. Že mnogo mesecev je koruza na čelu jugoslovenskih izvoznih predmetov. V perutnini in jajcih se gibljejo cene v lanskih mejah. Žetev sladkorne pese je prekosila najbolj optimistična pričakovanja.

Nasprotno pa je bila in je še danes živinoreja v znaku zelo resne krize. Cene živine in mesa so nekaj mesecev sem na svetovnem trgu zelo nazadovale. Nepristan dvig

dinarjevega tečaja je to mednarodno boro v ceni samo še potencialni. Glavni vzrok velikih izgub, ki jih je morala pretrpeti jugoslovenska živinoreja, so uničujoče kužne bolezni, ki decimirajo število živine. V predkratkim od poljedelskega ministrstva prirejeni anketi o vzrokih precejšnjega nazadovanja izvoza živine se je ugotovilo, da je 60 odstotkov vseh svinj poginilo vsled kužnih bolezni. Treba zlasti naglasiti, da ni ta konstatacija naredila nobenega učinka niti na politike in niti na organe javnega mnenja. Poljedelsko ministrstvo se je enako čutilo sila malo prizadeto od ugotovitve, da je njegova veterinarska služba v Srbiji in Vojvodini popolnoma odrekla. Zdravnik ministrstva narodnega zdravlja je javno obdolžil poljedelsko ministrstvo, da absolutno ničesar ne stori proti živinskim kužnim boleznim. Gospodje sekcijški šefi so pač drugod zaposleni z bolj interesantnimi vprašanji, kakor n. pr. nabavo plemenske živine iz Švicarske in pogajanji med producenti sladkorne pese in lastniki sladkor. tovarn.

P. DOBROVIČ, N. DOBROVIČ, L. DOLINAR, A. G. KOS. VI. RAZSTAVA NARODNE GALERIJE V JAKOPIČEVEM PAVILJONU

Umetno delo slikarja Petra Dobroviča in Antona Gojmira Kosa, kiparja Lojzeta Dolinarja in trihitekte Nikole Dobroviča je podano v štirih zbirkah, ki so zaključene celote. Vsi štirje avtorji so se predstavili zelo reprezentativno in odkritosrežno, kar je za spoznanje njih umetniških stremiljenj in doseženih rezultatov važno. Vsi štirje so v najlepših dobah in se bomo z njimi še mnogokrat srečali na poprišču naše upodabljalne umetnosti. Ugledna gosta v družbi znanecv Kosa in Dolinarja brata Dobroviča, znana po imenu, neznana po delu, nam ostane s svojimi kolekcijama v trajnem spominu. Dobrovič Petar z 20 olj, 18 risbami in 11 akvareli nam dopolnjuje drugo z drugim. Za njegov čut slikovitosti so potrebne njegove risbe, za odnosaj do barve njegovi akvareli, in platna za poznanje končnih doganaj Dobroviča-slikarja. Mnogokaj bi nam ostalo nepojasnjeno v Dobrovičevem umetniškem delu, če nam ne bi tako na široko odprl pogleda in delavnico svojega umetniškega snovanja. Dobrovič je hodil programatično za svojim ciljem in z železno disciplino premagoval ovire. Način njegovega snovanja je hvalevreden in njegovo dosledno delo obdobjemo. Zanima nas pri njem borba, ki jo je bil med seboj in nešteti umetniškimi svetovnimi programi zadnjih dvajsetih let. Impresionizmu se je ognil s poglobitvijo v Cezanna, kubizma ni sprejel na podlagi teoretičnih manifestov, ampak si je za sebe izluščil svoje jedro, ki si ga je osvajal ob delih zgodnje renesančnih mojstvih; skozi ekspresionistično smer je šel potem spoznanja ekstatz Grecovih. To vse je bilo trdo delo za samosvoj izraz. Dve sliki sta na razstavi, ki sta zaključek in izhodišče

Dobrovičevih razvojnih faz: Mučeništvo in Bidermeier. Prva nam predstavlja umetniška-slikarja obsežnih kvalit, z jasnimi znaki burnih notranjih in zunanjih bojev; široka raznovrstnost se na to konstantno umirja potom zunanjih enostavnosti in notranje konsolidacije; ta formalno mirni razvoj nam prekine Bidermeier. Tudi ta slika je transponirana, take inscenacije poznamo. Vendar čutimo ob njej, da se je Dobrovič privedel do zadnjih možnosti, za vsako ceno vzdržavati v ravnotežju svoj konstruktivni in slikarski temperament. Oba naj mu enakovredno služita; on pozna in cenil vrednote solidne zgradbe likov; pozna funkcije skelleta, mišičevja, oblike in kretnje; pozna in ceni pa z isto ljubeznijo barvno prelest vsega vidnega. Oboje tesno in enostavno družu v umotvor. Vendar prevladuje od Mučeništva (in portreta brata Jurja) na vseh slikah z izrazno silo konstruktivna plat! Zato se mu pod rokami vstvarja tudi to, kar zasleduje s svojo tvorbo: monumentalni izraz naše dobe. Pri Bidermeierju sta ta elementa premaknjena v toliko, da je konstruktivni podrejen; vidimo sliko, ki nam spričo Dobrovičeve tehnosti vsiljuje mnenje, da hoče slikar prevladati dvodimenzionalnega stavbarja; vidimo pa tudi, da je ta Dobrovičeva plat šibkejša. — Pri akvarelih je očitna kulturna slikarskega gledanja; (par poskusov, rečimo s kubičnim občutkom, n. pr. Korčula ob siloku kaže, da so nastali mimogrede in niso dosledno izpeljani); kultura barve je vidna tudi pri pokrajinah v olju: Oljke na Lopudu in Krajina z vodo ter večini njegovih risb. V teh je slikovitost zaključeno podana in jo v zaokroženosti celote in relacije vaukurjev slike v olju ne dosegaajo. Slikane pokrajine so slikarsko dovršene, ker je dana iluzija potom direktnega posredovanja; pri kompozicijah in portretih je barvni part obvladan s trdo zapovedujo-

čo roko in podrejen programatičnemu zaključku. K sintezi oblikujoče zgradbe in iluzionistične barve se vriva še tretji element in sicer dekorativni, ki sem ter tje razdira združeno celoto (sv. Jurij, Ljubez) Dobrovičeva umetniška tvorba je zopet pred novim pohodom; njegove poti so jasne, pregledne, njegovo delo poživljajoče. Vojke, s katerimi vodi samega sebe so vedno napete; njegova vožnja je smotrena in izdatna in opravljeno delo mu je v čast; z disciplino, kakor jo kaže razstavljena zbirka, mora dospeti do cilja, kjer bo igravo plapolal njegov umetniški prapor. — Upamo in želimo, da ostane Dobrovič Ljubljani ponoven gost.

Anton Gojmir Kos se je dovršil v šoli; njegov pogled o umetnosti je nasproti Dobrovičevemu ožji in ne preizkušen na doganjanjih modernih stremiljenj. Zdi se, da še uživa na prvih premaganih tehničnih zaprekah in svoj talent prelasko stavi v službo umetniških nalog. Risbe, olja, tuši pričajo o tem. Vzemimo starejše razstavljeno delo. Portret ge. V. dr. N. Na njem je vse dobro: dobra je porazdelitev po ploskvi, barve si dobro odgovarjajo, vse niti, ki so vodile koncept, so izrazite. Vidimo, da je Kosovo delo omejeno na dani objekt, iz katerega si poišče pointo, menjajoči se karakter, kolikor ga doume za svojo čud in ga obdela. Svojo enakomerno znanost si vzdržuje z zunanje tehničnimi lastnostmi: spoznaš ga po tem, kako je položil barvo; spoznaš ga po tem, da je iskano našel; spoznaš ga na krpah, ki jih hoče justament obvladati; spoznaš ga tudi po tem, da ne najde zveze s tem, kar smo spoznavali dosedaj za slovensko umetnost. Mnogo obravnava, mnogo dožene, ostaja nam pa dolžan odgovor na vprašanje, zakaj to in zakaj ono? Nočemo trditi, da bi bil vzrok v pomanjkanju duhovnega, izrazito umetniškega stremljenja.

To eksistira, ima pa mnogo premalo zveze s pokazano široko zunanostjo. Mislimo, da je danes največji razvoj brez jasnih opredeljenj; za poedinecovo umetnostno tvorbo, ki se tako počasi in mukoma izbubava, so čim enostavnejše premise najbolj potrebne. Hočemo solidnih gesel, ciljev in dela; in črpaj potem odkoder hočeš: iz intelekta ali fantazije, sramežljivosti ali razdejanja, poštenja ali avanture. Nič nas ne razburja, nobemo več teorij, ki jih ne moremo otipati, slišati, videti in občutiti; gre nam za dejanski stan, ki nas prepričuje in nam odpira možnosti, da vzljublamo in se razvijamo. V svetovni umetnosti zadnjih let se nam je nabrekli toliko nejasnosti, da jih ni nihče več prenašal; mehur za mehurjem je pokal in iz vodeničnega napetja so se pokazala končna jedra, prava jedra, mnogočemu podobna, v bistvu pa za nas nova, ker so delo naše dobe. Jedro Kosovega snovanja nismo dobili še na ogled. Kajti če prejeciramo široki vidni Kosov zunanji razmah na njegova izhodišča, najdemo najrazličnejše sestavne dele, od katerih vsak zavzema mnogo napa za samostojno uveljavljanje; kultura barve in medsebojnost vrednot, interieur in pokrajina, kompozija in dekoracija itd., vse to se pri Kosu medsebojno okvarja, mesto da bi se podrejalo za dosego enega zaključka. Kosove vrline ležijo v ploskovnih elementih; treba jih je kultivirati. Domače slikarske tradicije imamo mnogo; semterjati tudi izrazito kvalitete; zato lahko zahtevamo od izvežbanosti in talenta, kakršen je Kosov, da se temeljito brusi, si pridobiva umetniški značaj in skuša doseči in obogatiti tradicijo. Pogoji so dani, treba je le poseči po samozatajevanju in delu od začetka. Samo tako delo je potrebno tudi kiparju Lojzetu Dolinarju. Kakor je Kosova notranja razkrojenost skrita, tako je Dolinarjeva očitna. Obsežna zbir-

Dnevne vesti.

Cenitev letošnje žetve zadobiva vedno bolj pozitivno obliko. Velike izjemne sicer niso izključene, toda zaenkrat so izgledi za kmetijstvo najboljše. Žetev pšenice se ceni kot dobra srednja. Koruza pa ne bo slabša od lani. K temu pride še sijajna slivna letina, ki je bila lansko leto zelo slaba.

Vse to je pripomoglo k veliki haussi dinarja. Izkušnja uči, da so take kurzne izjemne spekulativne prirode, banke za trgujejo celo, da izhaja vsa devizna ponudba iz tržaskih in dunajskih bank, ki kot znano že tri leta periodično prireajo dinarske spekulacije. Ni izključeno, da marsikateri tu in inozemski spekulant prodaja devize v naprej, toda ponudba na devizah je prebogata in stalna. Če bi finančno ministrstvo končno vendarle razumelo svojo nalogo na polju devizne politike, potem bo spekulacija zelo slabo odrezala; samo iz tekom enega meseca nakupljenih deviz bi moglo protiminirati baisse spekulacijo in obdržati kurs na sedanji višini.

Je paravnost nesreča Jugoslavije, da finančni minister ne obvlada denarstva. Njemu je dvomljivi triumf med politikami, ki običajno pripisujejo vsak dvig dinarja kot zaslugi finančnemu ministrstvu, vendar, ko nepregledne prednosti stabilizacije dinarja. To politiko, ki se v Jugoslaviji popolnoma napačno imenuje deflacija, bo zlasti občutil kmet, glavni davkoplačevalec.

Če bo žetev v Evropi tako dobro izpadla, kakor se pričakuje, potem je treba z gotovostjo računati z nadaljnjim padcem žitnih cen. Hausse dinarja bo povzročila še nadaljnji padec cen in to v trenutku, ko trpi državna blagajna največjo silo.

Bilo bi nad vse zdravo, če bi to blagohotno sodbo ugledne revije malo upoštevali. Kakor kaže nova carina, naša vlada tega ne namerava. Tako draga je naša pšenica, da je dražja ko v najbolj hudih letih lakote. Vseeno določa nova carina 1.20 dinarja za uvoz vsakega kilograma moka. Slovenija pa je glede žita pasivna in morda razumejo sedaj naši hurupatrioti, zakaj obuboža Slovenija, ko mora leto plačati milijone in milijone za predrago vojvodinsko moko.

Značilno je tudi to, da mora šele tuja revija opozoriti jugoslovansko javnost, da je 60 odstotkov vseh naših svinj poginilo na kužnih boleznih, ker je naša veterinarska služba v Vojvodini in Srbiji čisto na tleh.

Končno bi pa bilo tudi zelo dobro, če bi vsi navdušeni sanjači o zlatem dinarju pomislili malo na prednosti dinarjeve stabilizacije. Vsaj v gospodarstvu bi si smeli prihraniti nevarni luksuz »državnih udarov«.

ŽIDOVSKA DOVTIPA.

Hirsch stoji pri grobu in glasno joče. — Ah! Zakaj si umrl? Ti ne bi smel umreti.

Pa pristopi nekdo k njemu in ga sočutno vpraša: »Ali je bil to Vaš sin, ali oče, da tako jočete?«

— Oh, ne! vzdihne Hirsch. To je prvi mož moje žene!

V sovjetski Rusiji pride Abraham k svojemu sosedu Salamonu.

»Čuješ, ti Salamon,« pravi Abraham. »Ti si bogat, jaz sem reven. Moramo si razdeliti premoženje.«

— To se razume, reče Salamon.

»No pa dobro. Ti imaš dva konja, enega daš meni?«

— Gotovo.

»Ti imaš dve kravi, eno daš meni?«

— Gotovo.

»Ti imaš dve goski, eno daš meni?«

— Ne! Ne dam.

»Kako to? Konja mi daš, kravo mi daš, goske pa ne bi dal?«

— Jaz ti nekaj povem. To zato, ker imam samo enega konja in samo eno kravo, pa dve goski.

ka razstavljene plastike nam je zameglila sliko nadebnega umetnika Dolinarja iz prav prvih, začetniških let. Talentiranega začetnika nazor o plastiki se do zrelega moža ni izkristaliziral. Isti občeljudski, le vidni zunanji, formalni zmisel še vedno vse prevladuje. Po dvanajstih, delapolnih letih je postala situacija opasna. Skoro posamično vleče od 23 razstavljenih del vsako v svojo smer; formalni prirastki so se stopnjevali od leta do leta in danes stojimo pred delom Mladost, ki je cvetobér samih epizod. Jasno je, da je to le zaključek in nobeno izhodišče. Vse je na sohi nanizano na površino, ki je po vsebini otla. Ni sledu o funkcijah snovnih sestavin telesa, zastoj povprašuje po duhovnem umetnostnem jedru. Nebrojni dekorativni okraski, ki se pri reliefnih delih dajo iz utilitarne stališča zagovarjati (kadar so pravilno nameščeni), nimajo pri tem okroglem telesu nobene funkcije; pelemle se križajo stilistične geste z naturalističnimi; in iz tega ni izhoda; bohotno bi se razvijalo rodilo in reproduciralo le novi, isti in podobni detajli. Teh nasprotnih, eksistenčno nepojmljivih sestavnih ali samo paradnih motivov so polne vse razstavljene plastike; niso pa karakterne v dobrem smislu, ampak nasprotno. To garniranje je nepotrebno, brez vsake funkcije in naj začne kar najhitreje skopnevati. Naj ostane gola tvorba, makar bolj gola, nego so bila prva Dolinarjeva dela; pa to je neobhodno potrebno. Ročnost, spretnost, obvladanje materiala, fiksnost treh dimenzij in druge kiparske utenzilije so absolutirane. Nastopil je čas opredelitve, z njo plastične poglobitve in jasne koncepta. Dolinar ima dovolj izbire za odločitve že v lastni tradiciji; ali slikovito impresijo Glave starca, ali stilno gladkost Sene ali poetični rokoko portretnih studij glav št. 47 in 50. Stran pa z dekorativnimi igračkami, z reminiscencami na razne širokovečne plastične tvorbe in z »dovršeni mimi deli; ta so brez haska, če ne nastaja

MLADINSKA DAVČNA LOGIKA.

Za davčna vprašanja so iznašli obojevalci dr. Zerjave čisto novo logiko. Udeležujejo se protestnih shodov proti dvanajstlinam, govore proti neznosnim davčnim bremenom in vodijo celo protestne shode. Obenem pa izrekajo svojim poslancem, ki so glasovali za te davke, svoje »neomajno zaupanje!« Davčna logika gospodov mladincov se razvija sijajno.

Ubogi davkoplačevalci, ki na svoji koži čutijo zle posledice neznosnih davkov in ki niso tako srečni, da bi si pomagali z raznimi upravnimi mesti, ti davkoplačevalci seveda te logike ne razumejo in pravijo, da je to čisto ordinarna hinavščina, če kdo protestira proti zakonu, za katerega je glasoval.

In ker je tega mnenja tudi vsa druga javnost, pravijo mladinci, da je to politika, ki pa z davčnimi vprašanji ne bi smela imeti nobene zveze. Da, našel se je celo samostojno »demokratski« doktor, ki je izjavil, da postaja protestni shod proti davkom neresen, če meša davke s politikami. Dotični gospod doktor, ki je to odkritje iznašel, bi s polno pravico smel vrniti svojo doktorsko diplomo. Zakaj, tudi samo poskus ločiti davke od politike ni samo smešen, temveč naravnost analfabetizem.

Kaj pa je politika, če ne davki? Katero vprašanje pa more volilce bolj zanimati ko davčno? Mislijo mar gospodje od vladne večine, da je za ljudstvo važnejša deklaracija o državnem edinstvu od neenakomerne razdelitve davkov?

Dosti nesmiselnosti je že zagrešila mladinska politika. Toda take traparije, kakršna je trditve, da nimajo davki zveze s politikami, še ni zagrešila.

Ne samo mladinsko gospodarstvo, ne samo mladinska morala, ne samo mladinska politika, tudi mladinska logika je dekadentna!

Dr. Zerjavov pitčen izrek, da bo z novim davčnim zakonom Slovenija — olajšana, dokazuje to najbolje.

— Državno zdravilišče na Golniku sprejme več privatnih bolnikov s pljučno tuberkulozo v I. in II. štadiju v lečenje. Neozdravljivi bolniki se ne sprejemajo. Dnevna oskrbina od 100 do 140 Din. Drugih izdatkov ni nikakih. Zdravilišče leži 500 m nad morjem ob južnem vznožju Storžiča, 5 km od železniške postaje Križe (proga Kranj-Tržič) ima milo, subalpinsko podnebje brez megel, čist zrak, obsežne gozdove. Nova zgradba. Higijenske sobe z največ 6 posteljami, lasten vodovod, lastni vozovi za prevoz s kolodvora. Zdravljenje po modernih načelih (pneumothorax, tuberkoliti itd.). Ležalne kure. Hrana obilna in prvovrstna, petkrat na dan. Informacije in prospekt daje uprava zdravilišča. Prošnje za sprejem, pravilno kolkovane, opremljene s predpisanimi zdravilnimi izpričevalom, je vlagati na Velekega župana ljubljanske oblasti v Ljubljani.

— Drugi ruski pedagoški kongres v Pragi. V dnevih od 5. do 12. julija se vrši v Pragi drugi kongres ruskih pedagogov, na katerem bodo razpravljali o ruskih osnovnih in srednjih šolah v inozemstvu. Prvi kongres, katerega se je udeležilo tudi nekaj ruskih znanstvenikov iz Ljubljane, se je vršil začetkom l. 1923. Na dnevnem redu kongresa je nadalje vprašanje šolstva v sovjetski Rusiji. Razpravljali bodo tudi o novjših pedagoških problemih ter o novih smernicah v ameriškem šolstvu. Program kongresa obsega nadalje razvoj in napredek ruskega šolstva v inozemstvu, razpravo o izdajanju ruskih učnih knjig, pripravljajna dela za periodično prirejevanje ruskih kulturnih dni in razna druga vprašanja. V svrhu olajšanja dela se ustanove posebne komisije.

— »Uradni list« prinaša v št. 59. z dne 24. junija t. l. med drugim: »Razpis ministra

iz ilovice izpod kiparjeve roke nov svet; posiljena muskulatura, herojske geste, rafinirane maske, marmorna materinstva, nerazumljiva epika, vse to nas ne zanima. Vemo, da Dolinar to zna že davno, in da nam lepo in dovršeno servira. Hočemo n. pr. samo en dober akt, dobro plastiko, prožeto s tistim srcem, ki ga je imel ob prvih svojih delih; hočemo umetnostni ekstrakt, njegovo visoko pesem in ne poljudnih popevk. Zadržani krog je treba razbiti, nakar za ceno — nazaj. V Canosso mladih dni, da se reši iz Gubca svetobolni ogenj in izžge malike, ki nam ničesar ne povedo o občutenih harmonijah vidnih in nevidnih bitij. — Arhitekt Nikola Dobrovič je za kratko dobo svoje samostojne eksistence pokazal, da je pri stroki z odprtimi očmi in z izrazitim konstruktivnim talentom. Projekti za ljubljanski čepkovni zavod, češkoslov. poslaništvo v Beogradu in Narodni dom pričajo, da je v ozkih stikih z modernimi stremiljenji v arhitekturi; kontrolira vse in jih akomodira samostojnim tvorbam; izraža se utilitarno, vendar išče harmoničnih celot tako v masah, kakor v detajlih. Kljub različnim konceptom, ki jih vidimo na omenjenih in drugih razstavljenih projektih, je na prvi pogled vidna i hvalavredna disciplina dela, v čemer je brat Petrov ne le po rodu ampak tudi po duhu. Ker v Ljubljani sploh prvič razstavlja naj mu pridejo iz Ljubljane tudi prve javne čestitke in voščila na krepak nadaljnji razvoj.

S tem smo podali svoje misli o razstavljenih celotah in o razvojnih in umetnostnih stremiljenjih razstavljalcev ter opustili recenzijo posameznih kosov; razstavljalci so vsi samostojno tvorni, so že mnogokrat razstavljali in želi priznanja. Razstava v Jakopičevem paviljonu je urejena pregledno po zaključnih kolekcijah, ki izrazito učinkujejo. Izdan je bil razstavljeni katalog z biografskimi podatki in 16 reprodukcijami po razstavljenih delih. J. Z.

za poljedelstvo in vode o ocenjevanju državnih uslužbenecv v resortu ministrstva za poljedelstvo in vode; »Pravilnik o področju oblastnih monopolnih inspektoratov; »Natečaj za sprejem v stalno pošto telegrafsko šolo« in »Natečaj za sprejem v šolo jahavec«.

— Sodne počitnice trajajo letos od 28. junija do 14. avgusta.

— Draginjske doklade umirovljenecem. Generalna direkcija državnega računovodstva je odredila, da se imajo draginjske doklade umirovljenecem odmerjati ne po draginjskem razredu kraja, kjer je bil umirovljenec vpokojen, kakor se je to dosedaj prakticiralo v nekaterih krajih, temveč po draginjskem razredu umirovljenčevega stalnega bivališča.

— Slovensko planinsko društvo javlja, da so od dne 27. junija naprej vse njegove kočice otvorene in oskrbovane, med temi zasilno kočica na Krvaveu. — Hotel Zlatorog ob Bohinjskem jezeru ima z avtomobilom dnevno trikrat zvezo iz postaje Bistrica-Bohinjsko jezero. Slap »Savice« je sedaj veličasten, ker se v gorah sneg tali. Kdor se za to naravno krasoto zanima, naj pobiti k njemu. Hotel Zlatorog je ves prenovljen, postrežba je prvovrstna. — Clani SPD plačujejo v dependanci iste cene za prenočišče, kakor v planinskih kočah. Tudi veliko skupno ležišče, ločeno za dame in gospode, je tam turistom na razpolago.

— Dvajsetletnica mature. Maturanti mariborske gimnazije, letnik 1904-5, proslavijo v dne 5. in 6. julija t. l. dvajsetletnico mature po določenem sporedu. Pripravljalni odbor poziva vse tovariše, da se s svečanostmi, na kateri hočemo v družnem krogu obnoviti nekdanje prijateljske stike, zanesljivo udeležijo.

— Znižanje gostilniških cen v Zagrebu. V četrtek se je vršila v Zagrebu seja mestnega odbora za pobijanje draginje, ki pa je potekla po štiriurnem pogajanju med zastopniki oblasti in gostilničarji ter njihovimi advokati brez rezultata. Po mnenju odbora je treba vzroke, ki jih navajajo gostilničarji zoper znižanje, natančno proučiti. Cene so pretrpane in bodo znižane, toda tudi obrtniki in državljani in davkoplačevalci, zato je treba gledati na to, da se mu ne zgodi kaka krivica. Vprašanje bo rešeno v kratkem.

— Prepovedano zborovanje odvjetnikov. V sredo zvečer se je imelo vršiti v Zagrebu v hotelu »Royal« zborovanje društva odvjetkov. Na dnevnem redu je bilo vprašanje internacije dr. Mačka in tovarišev. Policijska direkcija je zborovanje prepovedala v interesu javnega mira.

— Silna nevihta v našem Primorju. V Primorju je divjala te dni silna nevihta, ki je povzročila baje samo okrog Sušaka pol drugi milijon dinarjev škode. Tudi iz Bakra, Kraljevice itd. poročajo o katastrofalni toči.

— Nove poštne znamke s pritiskom. Te dni so prišle v promet nove znamke po 25 in 50 par. Za znamke so bile uporabljene tridinarske znamke londonske izdaje, ki so modre barve. Cena 20 in 50 par je tiskana na njih z modro barvo.

— Toča v Slovenskih goricah. Dne 22. t. m. je bil za posetnike okrog Sv. Lenarta na Štajerskem žalosten dan. Padala je toča, ki je pobila vse sadne pridelke in trto v vinogradih. Škoda je ogromna.

— Poskušani samomor iz bede. — Bolniška mizerija v Zagrebu. Štefan Vlahović, poljedelski delavec iz Lihovljana je sedel v sredo na stopnjicah glavne pošte v Zagrebu. Ko je prišla mimo električna cestna železnica, se je vrgel na tračnice. Voznik je voz pravočasno ustavil. Na policiji vprašan, zakaj je mislil izvršiti samomor, je mož izjavil sledeče: Star je 63 let. Garal je vse svoje življenje, ne da bi si mogel prihraniti denar, s katerim bi se preživljal na stara leta. Do zadnjega časa je obolel. Prišel je plačo pri kmetih, nakar je obolel. Prišel je v Zagreb iskat zdravniške pomoči v kaki bolnici. Povsod so ga odbili radi prenapolnjenosti. Zato je sklenil, da napravi svojemu trpljenju konec s samomorom ter le obzaluje, da se mu njegova namera ni posrečila. Policija se bo potrudila, da spravi moža v kako bolnico, nakar ga pošlje odgonskim potom v njegovo domovinsko občino.

— Ženski poslanec kot naga plesalka. Predvčerajšnjim smo poročali o ženskem poslancu gospe Philipson, ki ji častna funkcija ljudskega zastopnika ne zadostuje v svrhu pretenziji, ki jih stavi na življenje in, ki se je vrnila, kljub temu, da je član angleškega parlamenta k svojemu prejšnjemu poklicu kot igralka. Dama seveda svojega mandata ni odložila. Sedaj prihajajo podrobnosti na dan. Mrs. Mabel Hamilton Philipson je bila svoječasno oboževana operetna diva. Izvolili so jo za poslanka. Pri njenem debutu v zbornici je bilo obrnjenih na stotine oči na krasne forme globoko dekolirane dame. Zela je velikanski uspeh. Toda samo s svojo lepoto. O njenih govoricah ni bilo nikdar ničesar slišati. Nenadoma pa je bilo čitati, da nastopi Mrs. Hamilton v neki francosko-angleški nočni reviji kot naga plesalka. To se je zdelo v prvem trenutku vsem boriteljicam za ženske pravice absurdno, posebno pa sprito dejstvo, da je imela Mrs. Hamilton igrati glavno vlogo v reviji, ki je imela naslov »Plesalka kot naga plesalka«. Boriteljice za ženske pravice so se tolažile s tem, da gre za reklamni trik. Toda prišlo je drugače. Novinarji so damo intervjuvali in na vprašanje, če misli, da se da razlikati med dostojanstvom poslanca in baletko premostiti. Odgovorila je z odločnim »da«. Plešaste glave nasprotnikov žensk so se začele majati, in gospodje avarje manj skrupulozne mlajše kolege pred nevarnostjo, ki preti ugledu parlamenta, ako nastopi Mrs. Hamilton kot naga plesalka pred publiko. Vsed tega se bodo v kratkem njeni kolegi poslanci s tem važnim vprašanjem

bavili. Vsekako pa je za mrs. Hamilton ponudba revijnega gledališča jako zapeljiva, zakaj zaslužila bo 400 funtov, ki jih zasluži kot poslanec v enem letu — s šestimi nastopi.

— Smrtna avtomobilska nesreča. Te dni je vozil realski maturant Leopold Beneš, ki je napravil pet dni popreje skušnjo za čoferja z avtomobilom po »Josefsstädtern«. Neki pasant ga je opozoril, da so vrata avtomobila odprta. Slučajno je šel v istem trenutku po hodniku pomožni delavec Jackwert, ki je vodil z vsako roko enega otroka. Nahajal se je v družbi mlinskega pomočnika Franca Gunkerja. Ko je zapiral šofer vrata, se je pričel avtomobil zaletavati ter je zgrabil triletnega otroka Huberta in mlarnja Gunkerja. Pritisnil je oba ob bližnji kandelaber. Günter je dobil pri tem tako težke poškodbe, da je par ur nato v bolnišnici umrl. Otroku so se pretresli možgani.

— Ribja kuga na Koroškem. V reki Glini v St. Vidskem okraju na Koroškem je izbruhnila te dni med ribami kuga. Nenadoma so plavale velikanske množice mrtvih rib vseh vrst na površini Gline.

— Rodbinska tragedija, ki je zahtevala štiri žrtve. V Willesden Greenu na Angleškem se je odigrala te dni tragedija, ki je zahtevala štiri človeške žrtve. Mornarski kapitan Mistun je izgubil radi nesreče, ki je doletela njegovo ladjo, službo. To ga je tako potrla, da se mu je zmešalo. V eni zadnjih noči je ustrelil svojo soprogo in svojega 11letnega sina med tem, ko sta spala. Nato je ustrelil svojega psa in končno še samega sebe. Slučaj je tem bolj tragičen spričo dejstva, da je živela rodbina v najlepši slogi ter je imel kapitan še velik bančni depot, tako, da se mu ni bilo treba bati, kako bo preživljal sebe in svojo rodbino.

— Roparska tolpa v Bolgariji uničena. Iz Sofije poročajo: Ropar Ganey, ki je vznemirjal že dalj časa okoli Haskova in Kirdžaljev je bil s svojimi tovariši vred obkrožen v bližini vasi Susam. Ker se roparji niso hoteli podati, je otvorila patrolja ogenj. Pri tem je bil ubit Ganey in 7 njegovih tovarišev, eden pa težko ranjen in vjet.

— Radi navijanja cen. Mesar Vilim Stern v Zagrebu se ni hotel držati tržnih cen, temveč je prodajal govedino nad oblastveno določenimi cenami. Zato je bil ovaden sodišču. Ker se mu ni zdelo vredno priti k obravnavi, je bil kontumaciran in odnesel je mesec dni zavora in 5000 Din globe. Radi istega delikta se je zagovarjal pred zagrebškim sodiščem mesar Miroslav Fajnkov. Tudi njega so pošteno zašili: dobil je mesec dni zavora in 1000 Din globe.

— Zagrebški natakariji proti napolitnini. Ob priliki seje mestnega odbora za pobijanje draginje so delili zagrebški natakariji letake, v katerih pozivljajo zagrebško prebivalstvo, da jim ne daje več napolitnine. Dalje izjavljajo, da so pripravljeni odstopiti od zahteve 100stotnega pribitka k računu pod pogojem, da jim dajo delodajalci primerno plačo. Končno prosijo natakariji, da jih občinstvo pri tem njihovem stremiljenju podpira.

— Sedem vojakov poslilo eno žensko. Liberté poroča iz Saint Cyra, da so napadli te dni vojniki tamkajšnjega letalskega oddelka vdovo nekega oficirja ter jo posilili. Dama se je vračala zvečer s kolesom iz Pariza v Saint Cyr. Med potjo ji je počila zračna cev kolesa. Dama je prosila vojakke, ki so se pripeljali mimo na tovrnem avtomobilu, da vzamejo njo in njeno kolo seboj. Vojaki so popravili med vožnjo kolo. V zahvalo jih je dama povabila v Versaillesu na kozarec vina. Naslednjega dne so našli damo nezvestno in napol slečeno v bližini Versaillesa. Povedala je, ko se je zopet zavedla, da jo je vleklo sedem vojakov na neki travnik, kjer so jo po vrsti posilili. Ovdala je stvar takoj pri poveljstvu letalskega oddelka ter je krivce tudi takoj spoznala po ugrizih in praskah, ki jim jih je prizadejala med obupno borbo.

— Drzen vlom v Novem Sadu. Te dni je bil izvršen v Novem Sadu v centru mesta skrajno drzen vlom. Neznani vlomilci so prebrili železni rouleaux ter odklenili z vištrih vrata trgovine. Tam so odprli istotako z vitrihi miznico pisalne mize, kjer so našli ključ od blagajne. K sreči je plačal Saratič isto popoldne neki račun v znesku 15.000 Din, zato je bilo v blagajni samo 300 Din. Vlomilci so odnesli ta znesek, več vrednostnih papirjev, dragocenosti, nekaj prenosnih perila v skupni vrednosti 20 do 25.000 Din. Iz trgovine pohištva so prebrili zid v sosednjo trgovino juvelirja Samuela Krausa. Od tam jih je očitno nekdo prepolil, zakaj odnesli niso ničesar. Sum pada na dva odpuščena mizaraka delavca.

— Železniški most se je podrl. Preko Save vodi na progi med Čačinacem-Miklevcem proti Slatinji železniški most. Valed dež je Sava tako narasla, da se je most pojal neposredno pred prihodom zagrebškega osebnega vlaka. K sreči je strojevodja to pravčasno opazil ter vlak ustavil, nakar so šli potniki peš na drugi breg, kjer jih je čakal drugi vlak. Promet je zopet vzpostaviljen.

— 17letna deklica izginila. Te dni je imela beograjska policija opraviti s slučajem, kakršnih pozna njena kronika malo. Natakariji Borivoje Vasič, bivši policijski agent se je seznanil z Natalijo Milančevićem, ki jo je kmalu nato poročil. Natalija ga je zela za ljubila, on nje ne. Imel je že od začetka svoje posebne namene z njo. Kmalu jo je začel pretepati in ni trajalo dolgo in začel jo je s sadističnim užikom mučiti. Udaril jo je s sekiro, žgal jo je po spodnjem delu života z razbeljenim železom itd. Pri tem pa je imel razmerje z njeno 17letno sestro Nadeždo, učiteljico I. letnika, kar je morala njegova žena tudi trpeti. Te dni pa je Nadežda nenadoma izginila, kakor da jo je pogoltnila zemlja. Njena sestra je ovadila zadevo policiji, ter pripomnila, da je Nadežda izginila s trenutkom, ko jo je peljal njon mož k nekemu človeku, od katerega je

dobil denar. Vasić je bil takoj aretiran, toda mož noče o svoji svakinji ničesar vedeti. Ker je bilo v Beogradu že več deklic prodanih trgovcem z dekleti, sumi policija, da je bila prodana tudi Nadežda.

— Orožnik aretovan radi žaljenja veličanstva. Pred par dnevi so prignali v Novi Sad orožniškega narednika Ferda Kozakića iz Čakovca. Obdolžen je žaljenja veličanstva, ščuvanja zoper državo in simpatiziranja z republikanci. Novosadsko deželno sodišče ga je izpustilo na svobodo, toda postavilo ga je pod policijsko nadzorstvo.

— Vnučinja Tolstega prepovedan prihod v Svico. Iz Berna poročajo, da je hotela priti v Svico neka vnučinja Tolstega, ki je navdušena boljševikinja, da ji pa švicarska državna oblast ni dovolila prekoračiti meje. V zvezi s tem dogodkom je bilo izgnanih iz Švice več boljševikov. Vnučinja Tolstega se namerava podati sedaj v svrhu boljševiške propagande na Anglesko in v Ameriko.

Ljubljana.

1. — Državne in narodne zastave razobesi mestna občina na Vidov dan, 28. junija, na svojih poslopih. Magistrat vabi k enaki manifestaciji tudi vse ljubljansko prebivalstvo.

1. — Društvo najemnikov za Slovenijo opozarja, da se vrši prihodnja odborova seja v sredo dne 1. julija 1925 ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije. Sv. Petra cesta 12, pritiščje, desno.

1. — Francosko predavanje. Danes v soboto ob 6. uri zvečer predava v vseučiliški dvorani g. Ch. Perez, profesor na Sorboni v Parizu o temi: Les laboratoires maritimes français. — Predavanje bo pojasnjevalo 80 skiptičnih slik. Uljudno se vabijo vsi prijatelji francoskega jezika.

1. — Gremij trgovcev v Ljubljani opozarja članstvo na razglas o volitvah v obrtno sodišče (Ur. l. št. 58). Člani so dolžni do 4. julija t. l. naznaniti mestnemu magistratu vse dne 22. junija t. l. zaposljeno osebo, ki je izpolnilo 20. leto starosti in biva najmanj leto dni v tuzemstvu in ne spada k stanu učencev. — Potrebni podatki in tiskovine se dobe v gremijalni pisarni kakor tudi na mestnem magistratu (soba št. 22, mestna posvetovalnica).

1. — Na veselico, ki se vrši na praznik sv. Petra in Pavla, t. j. 29. junija vabi »Slovensko zidarsko in tesarsko društvo« vse stavbenike, zid. mojstre, obrtnike kakor vse društvo naklonjeno ostalo občinstvo. Društvo je poskrbelo, da ostanejo cene običajne, pač pa, da se udeleženci prisočno in iskreno porazvedre in pozabavajo. Kot priboljšek daleč naokrog poznani »Santepeterski štrkljici«. Da se našemu vabilu vsakdo more odzvati se vstopnina ne pobira. Pridite, vam ne bo žal! — Na svidenje pri »Tičku na gričku«!

SOLSTVO.

Novi abiturijenti. Na III. drž. realni gimnaziji: (Izpraševalni komisiji je predsedoval kot ministrski odposlanec vseučiliški profesor dr. Avgust Mušič iz Zagreba.) Sprisanevali zrelosti so dobili: Avanzinij Henrik (Vevče), Bamberg Otomar (Ljubljana), Breščak Marija (Ljubljana), Buberl Herbert (Ljilja), Cimerman Nada (Ljubljana, Siska), Divjak Stefica (Studene pri Ljubljani), Dular Alire (Rožna dolina pri Ljubljani), Frlan Mija (Ljubljana), Gračner Marija (Ljubljana), Kleinschrodt Ivan (Ljubljana), Medica Diva (Ljubljana), Persche Friderik (Ljubljana), Pongratz Rudolf (Dornava pri Ptuj), Roznik Lidija (Lož) in Vogelink (Ljubljana). Zrelost se ni odrekla nobenemu kandidatu, odklila se pa tudi ni priznala nobenemu, ker je za gimnazijsko maturo odpravljena. — Nižji tečajni izpit (mala matura) se je na tem zavodu vršil pred izpraševalno komisijo, ki ji je predsedoval ravnatelj dr. Valentin Korun. Pri redovalni konferenci po zaključitvi pouka v četrtem razredu se je ugovarilo, da je od 40 (5) učencev — čitaj: od 40 učencev, med katerimi je bilo 5 učenec — razred izdelalo z odličnim uspehom 6 (0), s povojnim uspehom pa 20 (3) učencev; 7 (2) se je dovolil ponavljalni izpit iz enega ali dveh predmetov, 4 (0) so ostali neizprašani, 3 (0) pa niso izdelali. Na podstavi tega izpisa je bilo k nižjemu tečajnemu izpitu pripuščenih 26 (3) učencev, ostali, razen 3 (0), ki 4. razreda niso izdelali, ga bodo mogli delati pred začetkom prihodnjega šolskega leta. Od teh 26 (3) pripuščenih je malo maturo s povojnim uspehom napravilo 22 učencev, 4 (3) pa smejo izpit iz enega predmeta ponoviti čez dva meseca. Z odličnim uspehom ni opravil male mature nobeden, ker šolski zakon tudi za ta izpit ne pripušča, da bi se komu prisodila.

Zaključni izpiti na Trgovski akademiji v Ljubljani. Drugi odkar obstoja, se je vršil v dneh 17., 18., 19. in 20. t. m. pod predsedstvom g. dvornega svetnika dr. Rudolfa Marana. Izpit je polagalo 26 (19 in 7) kandidatov in kandidatkinj. Od teh sta dva zavrnjena ena dva meseca, eden na 1 leto in dva sta položila izpit z odliko. Izpit so prestali: Bahovec Anton, Bezenšek Nada (z odliko), Bogady Ivo, Deklin Oskar, Dorčič Lada, Kranc Alojzij, Götzl Martina, Hočevar Olga, Hofman Rudolf, Kmet Milan, Komel Miroslav, Kovač Milan, Kuret Boris, Lapajne Zoran, Mächtigt Karol, Potočnik Silva, Pregelj Viktor, Thaler Rado, Trinker Oto (z odliko), Verbič Mira, Volkar Alajžij, Wudler Branko, Zalar Franjo. — Ravnateljstvo.

Državna dvorazredna trgovska šola v Celju. Vpisovanje na Drž. dvorazredni trgovski šoli v Celju za šolsko leto 1925-1926 se vrši dne 30. junija in 1. julija 1925, vsakokrat od 8. do 11. ure dopoldne. V prvi letnik se sprejemajo učenci in učenke, ki so dovršili IV. razred srednje šole z nižjim tečajnim izpitom ali nastavni razred meščanske šole s končnim izpitom. — V drugi letnik se sprejemajo učenci in učenke, ki so dovršili prvi letnik državne dvorazredne trgovske šole. Učenci in učenke se naj izkažejo pri vpisu z izpričevalom o nižjem tečajnem izpitu ali končnem izpitu oziroma z izpričevalom I. letnika ter s krstnim listom. — Ravnateljstvo.

Gospodarstvo.

Nova carinska tarifa.

V naslednjem prinašamo nadaljna določila nove carinske tarife: Cl. 10. Določa, da je carine prosto blago, ki se uvozi ali izvozi samo za določeno dobo.

1. Domače blago, ki mora preko tujega ozemlja na drug kraj države.

2. Poklicno orodje obrtnikov, zdravnikov, učenjakov in oseb, ki ga rabijo za svoj poklic.

3. Živina in poljedelsko orodje obmejnih posestnikov, ki ga rabijo za obdelovanje obmejnih posestev, kakor tudi živina, ki se odpošlje v oploditev ali prezimovanje.

4. Blago, ki se nese ali žene na trg.

5. Predmeti in blago, določeni za tekme, konkurenco ali preiskavo.

6. Vozila in živina, namenjena prevažanju potnikov in blaga.

7. Rabljena posoda, namenjena izvozu domačih produktov.

8. Predmeti javnih razstav.

9. Vzorec blaga, izvezem živila in blago, ki se hitro pokvari.

Cl. 11. Od uvozev in izvozne carine se provizorično oproščajo:

Predmeti, poslani v inozemstvo v svrhu repara-ture ali obdelave pod pogojem da se v določenem času vrnejo. Za nove dele je treba plačati carino.

Izvoz surovin in polfabrikatov v svrhu obdelave ni dovoljen.

Cl. 12. V slučaju žalbe žetve ali živinske kuge lahko zniža ministrski svet uvozno carino na živila, krmo in potrebno živino, ali popolnoma oprosti.

Cl. 13. Ako zahtevajo državni interesi, sme ministrski svet prepovedati za posamezne okraje popolnoma ali deloma vsak uvoz, izvoz ali prevoz, vendar se mora zahtevati pritrditev parlamenta.

Cl. 14. Vsebuje prehodno določilo.

Cl. 15. Ministrski svet se pooblašča, da sme v državnem interesu odpraviti izvozno carino za določene predmete pod pogojem, da svojo odločbo takoj predloži zbornici in ako ta ni zbrana, 15 dni po njenem sestanku.

Cl. 16. V slučaju retorizije sme ministrski svet za tuje blago zahtevati poleg maksimalne tarife še primeren procentualni dodatek te maksimalne postavke. Tudi ta ukrep mora predložiti zbornici.

Cl. 17. Ministrski svet sme nadalje pri tujem blagu, ki uživa rabi izvoza kako ugodnost ali olajšavo, zvišati carinsko postavko najmanj za vsoto višine dotične premije.

Cl. 18. Za blago v carinskih skladiščih je treba po treh dneh plačati za vsakih 100 kg brutto teže za vsak dan ležarino v sledečem iznosu:

1. Za uvozno blago: a) Ako se razloži v carinskih prostorih 5 para; b) V carinskem skladišču: za lahko zaneljive in eksplozivne predmete 20 para in za ostale 10 para.

2. Za izvozno blago v slučaju a) 1 paro in v slučaju b) 2 pari.

Pri teži nad 50 kg se računa 100 kg; pri 50 kg ali manj se plača samo polovična ležarina.

Ležarine ni treba plačati:

A. Za sporno blago dotlej, da se reši spor, ako se reši v korist prevoznika. V tem slučaju pa se blago ne more tekom tega časa dvigniti.

B. Za blago, ki se vpošlje v svrhu uradne preiskave, kakor tudi za blago, ki se ne more zacariniti vsled uradnih poizvedb.

C. Za zaplenjeno utihotapljeno blago.

D. Za blago, ki se prodaja vsled poteka ležarske dobe.

GOZDARSKO-LOVSKA RIBARSKA RAZSTAVA.

Že o priliki v manjšem obsegu prirejene lovske razstave na ljubljanskem velesejmu leta 1924 se je sprožila misel, da bi se priredila, če se ne v letu 1925 pa vsaj v letu 1926 skupno z lovsko in ribarsko, tudi gozdarska razstava, ki bi bila brez dvoma za predmetni poduk, za gospodarstvo in trgovino naše ožje domovine velikega pomena. Prireditelj naj bi z izložbo primernega gradiva širšim krogom nazorno predložila vzgojo, zaščito, izkoriščanje naših obsežnih, bogatih gozdov in industrializacijo gozdnih pridelkov, obseg in veliko narodno gospodarsko vrednost lovstva in ribarstva, naj bi pokazala napredek in položaj gozdarstva in ribarstva ter zbudila večje zanimanje in boljše umevanje teh velevažnih, pri nas danes, žal še ne dovolj cenjenih panog našega narodnega gospodarstva.

To in ono.

UMETNI OTOKI V ATLANTSKEM OCEANU

Osem postaj za letala.

Ko se je posrečilo nekemu nemškemu zrakoplovu prispeti ne da bi prekinil le enkrat vožnjo, iz srednje Evrope v severno Afriko, so se začeli interesirani krogi baviti mnogo intenzivneje z vprašanjem rednega zračnega prometa med Evropo in Ameriko kakor prej. Naravno je stopilo pri tem razmotrivanju letalo, ki ga čaka še velik razvoj, pred zrakoplovom v ospredje. V najnovijem času je predložil ameriški inženjer E. R. Armstrong velikopotezen načrt glede zračnega prometa med Evropo in Ameriko. Gre za to, da se zgradi v Atlantskem oceanu vrsta umetnih otokov, ki naj bodo oporišča za letala. Istopasno je predložil podoben načrt Francoz Defrasse, toda njegov načrt v tehničnem in prometno gospodarskem oziru ne pride toliko v poštev.

Armstrongov projekt pomeni nedvomno vpoštevanje vreden začetek realizacije rednega zračnega prometa med Evropo in Ameriko. Ta načrt računa z dejstvom, da se ima boriti letalstvo, dokler je treba prevoziti

Če pa hočemo doseči ta namen, ki že sam na sebi upravičuje nameravano prireditelj, treba je k temu temeljitih priprav, mnogostranske udeležbe, trajnega sodelovanja in so v to poleg strokovnega osebja, lovskih in ribarskih krogov v prvi vrsti poklicani gg. gozdni veleposestniki in lesni veleindustrijalci. Seveda je pripomoč posameznikov tudi dobrodošla. Z združenimi močmi vseh teh činiteljev in s pripomočjo merodajnih oblasti, bi se dala namišljena naloga za Slovenijo, ki v navedenih panogah drugim pokrajinam naše obširne držav prednjači, častno rešiti.

Uprava Ljubljanskega velesejma, ki bo zaželjeno akcijo z vsemi razpoložljivimi sredstvi radevolje podpirala, zagotavlja razstavljalcem poleg običajnih ugodnosti udeležencem še posebne ugodnosti.

Naprosajo se vsi interesi, da izvolijo izjaviti, bi li bili pripravljeni in v kakem obsegu sodelovati pri prireditvi gozdarske, lovske in ribarske razstave ob priliki Ljubljanskega velesejma v letu 1926. Cenjene sklepe z event. predmetnimi nasveti vred naj se izvoli poslati čimprej ravnateljstvu velesejma.

V slučaju zadovoljivih izjav in zagotovljene zadostne udeležbe, ki bi zagotavljal garancijo polnega uspeha, bo uprava velesejma sklicala sestanek vseh v poštev prihajajočih organizacij in činiteljev v svrhu izvolitve širših odborov za posamezne panoge, čijih naloga bi bila sestaviti detajlni program prireditve, ki se bo potem poslal vsem interesentom v ravnanje oziroma delno izvršitev.

LJUBLJANSKA BORZA,

dne 26. junija 1925.

Vrednote: 7% investicijsko posojilo iz leta 1921 den. 62; Loterijska 2½% državna rentna za vojno škodo den. 214; Celjska posojilnica d. d., Celje den. 200, bl. 200; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana den. 225, bl. 265; Merkantilna banka, Kočevje den. 100, bl. 104; Prva hrvatska štedionica, Zagreb den. 800, bl. 804; Kreditni zavod za trgovino in industrijo, Ljubljana den. 175, bl. 185; Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana bl. 135; Združene papirnice Vevče, Gorica-ne in Medvode d. d., Ljubljana den. 100, bl. 110; »Nihag« d. d. za ind. in trg. drvom, Zagreb bl. 45; »Stavbna družba« d. d., Ljubljana den. 265, bl. 280; 4½% zastavni listi Kranjske deželne banke den. 20; 4½% kom. zadolžnice Kranjske deželne banke den. 20.

Blago: Hrastove vozovne deščice, I. in II. vrsta, 43 mm — 2.65 m, 58 mm — 2.85 m, fco meja den. 1300; mecesnovi plohi, 40 in 50 mm, I., II. in III. vrsta, fco Kranj bl. 600; bukovo oglje, Ia, eksp. blago, fco meja, 2 vag. den. 94.50; bukova drva, 1 m dolž., lanska sečnja, fco nakladalna postaja, 1 vag. 21.75, bl. 21.75; pšenica Hardwinter II., par. Postojna trans. bl. 412.50; koruza, slavonska, par. Vinkovci, 3 vag. den. 190, bl. 190; ječmen, srbski, 60 kg, par. Ljubljana bl. 325; oves, srbski, fco nakl. postaja bl. 375.

BORZE.

Zagreb, 26. junija. Curih 11.18—11.28, Praga 170.50—172.90, Pariz 262.50—267.50, Newyork 57.60—58—40, London 279.55—282.55, Trst 212.90—215.90, Berlin 13.575—13.725, Dunaj 0.0808—0.0820.

Curih, 26. junija. Predborza: Beograd 8.875—8.925, Pariz 23.60—23.80, London 25.025—25.045, Newyork 514.70—515.50, Milan 18.95—19.10, Praga 15.20—15.30, Dunaj 0.00724—0.00726.

Obrestna mera. Denarni zavodi v Sloveniji (banke, hranilnice in posojilnice) so sporazumno z denarnimi zavodi v Hrvatski na seji dne 24. junija t. l. vpoštevajoč razmere na domačem denarnem trgu sklenili, da bodo počeni s 1. julijem t. l. znižali obrestno mero za vezane vloge na tekočem računu za dva odstotka. Po preteku odpovednih rokov, oz. po možnosti tudi prej bo sledilo sorazmerno znižanje debetne obrestne mere. Ako bo trajalo sedanje stanje na denarnem trgu v naprej, smemo upati, v doglednem času na ponovno redukcijo obrestne mere in se s tem pridružujemo normalnim razmeram.

Dobava podplatov za vojaške čevlje. 38. pešadijski puk v Podgorici potrebuje večje količine podplatov. Interesenti naj pošljejo čimprej svoje vzorce z navedbo cen neposredno goriimenovanemu polku.

vsu širino oceana v nepretrganem poletu, šo z velikimi težkočami. Tudi možnost, da bi spremljale letala ladje na morju, Armstrongu ne zadostuje. To pa radi vremenskih neprilic, ki imajo na kus ladje vsekako velik vpliv. Zato projektira Armstrong zgradbo 8 umetnih otokov, ki bi bili oddaljeni drug od drugega približno po 500 morskih milj. To daljavo prevozi že dandanes letalo z lahkoto. Konstrukcija otokov temelji, če se lahko tako izrazimo, na principu ledenih gor. Od plavajočih ledenih gor se nahaja, kakor znano sam majhen del iz vode, večji del ledene mase je pod vodo. Posledica tega je velikanska stabilnost ledenih gor. Ta princip naj bi se uporabil pri umetnih otokih. Štirikotna platforma, 135 metrov široka, 400 metrov dolga, od katere bi bilo 25 metrov nad vodo, naj se sežida na temelju iz železa in betona. Vse skupaj bi izpodrinilo približno 15.000 ton vode, 95 odstotkov mase bi bilo pod vodo, zato da bi imela taka platforma temveč odporne sile proti viharjem. Seveda ne more biti govora o tem, da bi se zgradil umetni otok na morskem dnu. Postaja za letala bo plavala na morju, toda zadržana bo z velikanskimi kablji, tako da se bo premikala lahko samo v okolišne morske milje. Na otokih bodo delavnice za po-

LAJŠANA PLAČILA ZA

OBLEKE DAJE

O. BERNATOVIČ.

pravo letal, restavracije in hoteli. Vsaka postaja bo imela svetilnik. Smer poleta bo označena ponoči z razsvetljenimi bojami.

Armstrong je določil natančno tudi mesta, kjer naj se zgrade umetni otoki. Pri tem je pazil najbolj na to, da se je izognil coni viharjev in megle. Projektirana zračna proga bi vodila od Newyorka južno mimo novofundlandskih klopj, nekako po 10° severne širine. Potem, približno pri 48° zahodne dolžine, se obrne proga proti severu ter pride nekaj sto milj pred angleško obalo na progo parnikov. Ob 6. zjutraj bi se odpotovalo iz Newyorka, čez ¾ ure bi prispel aeroplan na prvi otok, ob 1.45 na drugega, itd., ob 4.30 bi bilo letalo v angleški luki Plymouth. Vožnja bi trajala torej samo 3 ure. Na zadnjem otoku pred angleško obalo bi se lahko prestopilo na progo Queenstown ali Brest. Ekspresna letala bi se vstavljala samo na 8 otokih. Rabila bi za pot Newyork-Plymouth samo 15 ur. Vozne cene bi bile enake cenam vožnje s parnikom v 1. razredu. Za prtljago bi se plačevalo po 1.50 dol. za pošto 1 dol. od funta. Glede stroškov zgradbe je preračunal Armstrong, da bi veljal vsak otok 2.225.000 dolarjev. Celokupni stroški za progo, hotele in vse drugo bi znašali 48 milijonov dolarjev. Amerikansko ministrstvo za zračno pošto je načrt odobrilo, vendar pa skuša država zainteresirati za gradbo privatni kapital.

Končno še par besed o francoskem projektu. Defrass projektira med afriškimi obrežjem in Brazilijo 2 otoka, ki bi imela obliko podkve, tako da bi pristajali aeroplani v mirni vodi, ki bi jo oklepala podkev. Te postaje bi ne bile zasidrane, temveč bi bile opremljene s stroji in propelerji. To bi bile torej takorekoč samo povečane ladje. Defrassov načrt predvideva samo progo Dakar-Per-nambuco-Rio de Janeiro-Buenos Aires, ki bi se podaljšala pozneje eventualno do Chile-a.

UKRAJINSKA JEANNE D'ARC.

Med vsemi voditelji ljudstva, ki so se dvignili v Ukrajini zoper boljševiški režim, je najpopularnejša oseba ženski hetman Marusja Treiko. Marusja so slavili v Ukrajini, kakor svoječasno devico Orleansko na Francoskem. Njen življenjski cilj je bil osvoboditev domovine in ustanovitev neodvisne ukrajinske republike. Vstopila je v armado vstaev, ki ji je poveljeval hetman Petljura, kjer so kmalu spoznali njeno izredno hrabrost in drznost. Pridobil je velik vpliv na vojake, ki jih je umela tako navduševati, da so uničevali boljševiške čete drugo za drugo. V kratkem času je zaslovelo njeno ime po vsej Ukrajini. Ljudstvo jo je obveščalo, kadar ji je pretela nevarnost, ter ji izdajalo položaje sovražnika, tako, da ga je lahko napadla popolnoma nepričakovano. Leta 1922 se je seznanila s polkovnikom Petljurine armade Treikom. Zaljubila se je vanj in kmalu sta bila poročena. Toda tudi po poroki je ostala v armadi. Trdila je, da se ji je prikazala v sanjah Mati božja ter ji ukazala, da se mora boriti zoper boljševike, ki taje Boga.

Se pri zadnji vstaji zoper boljševiško vladno se je udeležila aktivno vseh operacij.

Napram svojim sovražnikom je postopala brez pardona. Sovjetski funkcionar, milijonar ali pripadnik ruske državne policije, ki ji je prišel v roke, je bil enostavno zaklan ali pa obešen. Milosti Marusja ni poznala. Sodbe je proglašala sama, eksekucije je izvrševala osebno. Bali so se je tako, da je zadostovala že sama govornica, da namerava Marusja napasti, in že je koncentrirala sovjetska vlada velike množine čet, da se postavi ženskem hetmanu po robu. Dve leti je trajala borba med ukrajinsko Jeanne d'Arc in ruskimi oblastni. V letu 1924 pa jo je dohitela usoda. Obkolili so jo oddelki ruske državne policije na konjih in čete boljševiške milice. Po krvavem boju z njenim štabom, ki je obstojal iz osmih ukrajinskih oficirjev, so jo ujeli ter prepeljali v centralno ječo v Kiew, kjer so jo držali v strogem samotnem zaporu.

Te dni se je končno vršila zoper njo in njenih 21 tovarišev obravnava. Trajala je tri dni. Vlada je podvela izredno varnostno mere. Vse ceste, ki vodijo k vходу sodnega poslopija, so bile zaprte.

Hetman Marusja in njen generalni štab so bili obsojeni na smrt, ostali obtoženci pa na večletno ječo. Marusja in člani njenega generalnega štaba so bili še istega dne ustreljeni. Umrli so hrabro.

Za kratek čas.

Soseda: — Anica, zakaj potresate pesek pred hišo?

Služkinja: — Veste, danes pride gospod Vinko, zaprosi milostivo za roko njene najstarejše hčerke. Zato moramo gledati, da se mu ne pripeti preje kaka nesreča...

Gospod Jajteles je dobil na cesti od drugega gospoda zaščitnico.

»Vrnite mu jo vendar«, mu svetujejo navzoči.

»Bog me obvaruj«, meni Jajteles, »sva samo dva, zato pride potem takoj zopet name vrsta.«

Izdajatelj: dr. Josip Hacin. Odgovorni urednik: Zelenikar Aleksander. Tiska tiskarna »Merkur« v Ljubljani.

V oklopnjaku okoli sveta.

Spisal Robert Kraft.

»Hvala, sir, all right!« se oglasi s popolnoma izpremenjenim glasom. »Ali naj vam moji dečki pomagajo spraviti voz iz mesa?«

»Ali je kak človek ponesrečil?« vpraša Deacon in Leonor se kar strese. Na kaj takega ni niti mislila. In še nekdo drug se zgane, namreč mr. Green, ki vleče pravkar velik kos mesa v avto. Pogleda ga s pomislekom.

»Človeško meso?! Na to bi bila lepa reč — posušeno človeško meso!«

Toda živinotržec zatrdi, da so vsi njegovi pastirji živi.

»Pogon funkcionira zopet naprej in nazaj,« sporoči monter.

»Stoj, stoj, še en trenutek,« se oglasi Green, ki vleče cent mesa skozi okno. »Še ta-le košček in potem je sušilnica polna.«

Ko je to izvršeno, vozi avto nazaj, potem krog nakopičenega mesa in zopet je na prosti cesti.

»Mr. Deacon,« reče Leonor v vidni zadregi, »zahvaljujem se vam. Bila sem takorekoč prisiljena vzeti vašo denarno pomoč...«

»Upam, da ne zadnjikrat,« se smehlja ta. Leonor pa mu ne odgovori nič.

7. Malovreden načrt.

Isti dan pridejo še skozi mnogo večjih in manjših mest. Pokrajina je vedno ista. Zvečer mislijo dospeti v Indianapolis, do koder rabi pacifična železnica dva dneva. Maksimus rabi en in pol dneva, a počiva vmes nekaj ur. Toda tam še niso.

Green, ki ima namen nositi svojo zeleno žalno

obleko, torej tudi zeleni cilindar, eno leto, suši sveže meso. V to svrhu ga polaga v ozko omarico, kamor je natresel nek prašek in tega zažgal; gori počasi in tvori veliko dima, omarico je tesno zaprl, da ni mogel dim izhajati. Georg stoji poleg in vse gleda.

»Tako, jutri že lahko jemo to meso.«

»Kakšen prašek je to?«

»Tudi iznajdba Maksimusa Morrisa. Na ta način posušeno meso drži deset let — seveda če ga preje ne pojemo.«

»Kak ženijski mož je bil ta Maksimus Morris, saj je iznajdba kar iz rokava stresal!«

»No, iz rokava jih pravzaprav ni stresal, hodil je navadno brez suknje in srajčne rokave si je zavihal — in ženijski — pa ne, to pravzaprav ni bil — bil je tuhtač.«

Več o Maksimusu Morrisu ni izvedel Georg nikoli, ne sedaj in ne pozneje.

Zvečer se bližajo velikemu mestu Indianapolisu.

»Rad bi tod brzojavil domov,« meni Deacon.

»Se razume! Zakaj ne?«

Avto ustavi pred pošto. Deacon gre noter.

»Kaj neki brzojavlja, na vso moč bi rad to vedel,« reče Green, nato ko si je skrbno natlačil nos.

Georg in Leonor se začudena spogledata in potem pogledata Greena.

»Kaj? Vi mu tudi ne zaupate?«

»No, seveda, kar tako gotovo ne stika krog onega aparata s pokalnimi plinami — in sploh, gre za sto milijončkov.«

Zadostuje; zelenemu možičku ni treba šele pojasnjevati, za kar Leonor tudi nima časa.

Pojdimo z mr. Deaconom v brzojavni urad. Mož, oblečen kakor delavec, ki čaka na kak zaslužek, stopi k njemu.

»Mr. Artur Deacon?«

»Da. Prevara ali...«

»Ljubezen,« dopolni oni zahtevano besedo, vsak drugi bi bil izbral raje »sila.«

Brez pomislekov se torej zamoreta pomeniti.

»Vse pripravljeno?« vpraša Deacon.

»Vse.«

»Kje?«

»Kakor dogovorjeno; takoj po prehodu čez železniški tir proti Jorvi.«

»All right. To bo danes malo pred polnočjo.«

»Prav vseeno. Mi smo vedno pripravljeni. Le v noči se mora zgoditi.«

»Ali so našli človeka?«

»Se razume. Nepoznan postopač.«

»Ali so ga šele ubili?« vpraša Deacon hladno-krvno.

»Ne, za nekim plotom so ga našli mrtvega.«

»Torej ga ne povozimo mi?«

»Ne. Jaz ga bom z avtom že preje pošteno zmečkal.«

»Da bi le vse dobro šlo.«

»Kar zanesite se name, si bom vendar zaslužil nagrado. Pa dovolite vprašanje! Kaj pa če se nora ženska ne da aretirati?«

»Jo bom že primoral!«

»In potem, ko jo bodo vsled umora obsodili, do- prinesete vi dokaz, da ona tega sploh ni mogla storiti?«

»To bomo že še videli. Zapreti jo morajo na vsak način. Ali jo potem oprostim ali pa dokažem njeno nedolžnost. Kakor že bo, zelo hvaležna mi bo morala biti.«

»Vse življenje in še dalje — good bye!« se reži mož in izgine.

Deacon odda za očeta nepomemben brzojav in stopi na prosto. Preriti se mora skozi množico ljudi, ki ogledujejo nenavaden avto. Potem zopet nadaljuje vožnjo.

K SEZIJ

Brusila za kose znamke „Swatyn“ iz najboljšega brusnega materiala ponuja v preprodajo:

FRANC SWATY

tovarna umetnih brusnih in ostrilnih kamnov
Maribor, Jugoslavija.

GAMAUFOVO umetno gnojilo za cvetlice

Je izborno učinkovito sredstvo, katero omogoči rastlini do izredno bujnega razvoja in vzbudi v cvetu mnogo intenzivnejšo nianso barve. Cena zavojčku Din 3.—. Razpošilja društvo.

»VRTNARSKA ŠOLA“ V KRANJU.

Glavna zaloga: Hermansky, Koreška, Adria, Bajc, Urbanič, Kana.

MODNI SALON

MINKA HORVAT, Ljubljana
STARI TRG ŠTEV. 21

ima vedno v zalogi najnovejše damske in dekleške slavnike in klobuke. — Žalni klobuki vedno v zalogi. Popravila se sprejemajo.

MALI OGLASI

Plačujem do 20 besed Din 3.—, vsaka nadaljnja beseda 50 para.

Agentura

dobro vpeljana, prevzame vseh vrst trgovska zastopstva. — Ponudbe: »Agentura« na upravo lista.

Revirni gozdar

s državnim izpitom, 34 letno temeljito vsestransko prakso in prvovrstnimi izpričevanji, izvežban tudi v poljedelskem gospodarstvu, ki je vodil samostojno večje revire ter govoril slovenski in nemški, želi izpremeniti svojo neodpovedano službo. Ponudbe pod »Revirni gozdar« na upravo lista.

Stavbišča

pod Rožnikom in ob Dunajski cesti na Brinju prodaja Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani, Aleksandrova cesta.

Oblačilno blago

v ostankih in od kosa kupite vedno dobro in najceneje v **TEKSTILBAZARJU**, LJUBLJANA, Krekov trg šte. 10, prvo nadstropje. Zunanji naročniki! Pišite po cenik!

Najboljši šivalni stroji in kolesa so edino le

Josip Petelinc

GRITZER, PHÖNIX in ADLER

se ročnino, obri in industrijo

Ljubljana

Na veliki. Tel. 512. Na malo.

Ženitev.

Dame (tudi brez premoženja) naj pošljejo svoj naslov in 5 dinarjev na upravo lista pod šifro: »Ženitev«. Tajnost zagotovljena.

Municija

za lovsko puško, kaliber 16, ugodno prodaja Sebenik, Ljubljana, Knezova ulica 28.

Gospodična

ponuja citre proti nizkemu honorarju. Gre tudi na dom. Naslov pove uprava lista.

Original

Leyrerjeve slike in Valvazorja. prodaja Hinko Sevar, antikvariatknjigarna, Ljubljana.

Proda se

radi nujnega odpotovanja jako poceni posestvo, obsegajoče 10 ha z gospodarskim poslopjem, njivami, gozdom in velikim hlevom. Pet minut od železnice. Krasen razgled. Posebno pripravno za profesionalista ali lesnega trgovca. Eventuelno se odda tudi v najem. Ponudbe na naslov: Anton Zruštek, pošta Mislinje, železniška postaja Dovže pri Slovenjgradu v Jugoslaviji.

Stanovanje

2 do 3 sob z vsemi pritliklinami iščem za takoj ali pozneje. Najemina postranska stvar. Ponudbe pod šifro »Udobnost« pod Publicitas d. d. oglasni zavod, Selemburgova 7-II.

Uradni list

letnik 1918—1924 se kupi. Ponudbe na »Vero«, Ljubljana, Aleksandrova ulica št. 8.

Josip Petelinc, Ljubljana

Na veliki (bila Prešernovega spomenika) ob vodi Na malo

Popolna potrebnost za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje, modno blago, plenice, lepše robce, klobuke, sakunce, torbice, blaga. Tel. 512

Ljubljanska posojilnica

r. z. z o. z. v Ljubljani. — Telefon šte. 9

Mestni trg št. 6

obrestuje vloge zelo ugodno in sicer

vloge, ki jih izplačuje brez odpovedi,	po 8 %
vloge z enomesečno odpovedjo,	po 10 %
vloge z trimesečno odpovedjo,	po 12 %
vloge z šestmesečno odpovedjo,	po 14 %

Izvenljubljanskim vlagateljem so na razpolago poštne položnice, da nimajo s pošiljanjem denarja nikakih stroškov.

Jamstvena glavica za vloge znaša že nad 11 milijonov dinarjev.

Posojila daje le proti popolni varnosti, proti vsaj trikratnemu kritju na vknjižbo in na poroštvo.

Inkaso faktur in menic.

Trgovski krediti.

„GROM“

CARINSKO POSREDNIŠKI IN ŠPEDIJSKI BUREAU
LJUBLJANA, KOLODVORSKA ULICA 41.

Naslov brzojavkam: „GROM“. Telefon Interurban šte. 454.

PODRUŽNICE:

Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavljajo vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. E. za ekspresne pošiljke.

TISKARNA „MERKUR“

TRG. IND. D. D.

Tiska knjige, pravila, cenike, račune, letake, časopise, lepake, brošure, posejnice in razglednice. Izvršuje vsakovrstne trgovske kakor tudi vse druge uradne tiskovine. Lastna knjigovoznica.

LJUBLJANA - SIMON GREGORČIČEVA UL. 13. - TELEFON 552